

ULUSLARARASI BELGELER

1. Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi
2. Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi
3. Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi
4. Çiftçilik Amaçlarıyla Beslenen Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi
5. Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi
6. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

HAYVAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

Madde 1- Bütün hayvanlar yaşam önünde eşit doğar ve aynı var olmak hakkına sahiptir.

Madde 2-1.Bütün hayvanlar saygı görme hakkına sahiptir.

2.Bir tür hayvan olan insan,öbür hayvanları yok edemez,bu hakkı çiğneyerek onları sömüremez,bilgilerini hayvanların hizmetine sunmakla görevlidir.

3.Bütün hayvanların insanlarca gözetilme,bakılma ve korunma hakları vardır.

Madde 3-1.Hiçbir hayvana kötü davranılmaz,acımasız ve zalimce işlem yapılamaz.

2.Bir hayvan öldürülmesi zorunlu olursa;bu bir anda,acı çektirmeden ve korkutmadan yapılmalıdır.

Madde 4-1.Yabani türden olan bütün hayvanlar,kendi özel ve doğal çevrelerinde, karada, havada veya suda yaşama ve üreme hakkına sahiptir.

2.Eğitim amacı ile olsa bile,özgürlükten yoksun kılmanın her çeşidi bu hakka aykırıdır.

Madde 5-1.Geleneksel olarak insanların çevresinde yaşayan bütün hayvanlar uyumlu biçimde türüne özgü yaşam koşulları ve özgürlük içinde yaşama ve üreme hakkına sahiptir.

2.İnsanların kendi çıkarları için bu uyumda ya da bu koşullarda yapacakları her türlü değişiklik bu haklara aykırıdır.

Madde 6-1.İnsanların yanlarına aldıkları bütün hayvanlar, doğal ömür uzunluklarına uygun sürece yaşama hakkına sahiptir.

2.Bir hayvanı terk etmek acımasızca ve insanlık dışı bir davranıştır.

Madde 7- Bütün çalışan hayvanlar iş süresinin yoğunluğunun sınırlandırılması,onarıcı ve güçlerini artırıcı beslenme ve dinlenme hakkına sahiptir.

Madde 8- Hayvanlarda fiziksel ya da psikolojik bir acı çektiren deneyler yapmak, hayvan haklarına aykırıdır.Tıbbi bilimsel,ticari ve başka biçimlerdeki her türlü deneyler için de böyledir.

Madde 9-Hayvan beslemek için yetiştirilmişse;bakılmalı,barındırılmalı,taşınmalı,ölümü de korkutmadan ve acı çektirmeden yapılmalıdır.

Madde10-1.Hayvanlardan insanın eğlencesi olsun diye yararlanılmaz.

2.Hayvanların seyrettirilmesi ve hayvanlardan yararlanılan gösteriler hayvan onuruna aykırıdır.

Madde11-1.Zorunluluk olmaksızın bir hayvanın öldürülmesi demek olan her davranış,bir "biocide" yani yaşama karşı suçtur.

Madde 12-1 Çok sayıda yabancı hayvanın öldürülmesi demek olan her davranış bir "genocide" yani türe karşı suçtur.

2.Doğal çevrenin kirletilmesi ve yıkılıp yok edilmesinin sonu "genocide", soykırıma varır.

Madde 13-1.Hayvanın ölüsüne de saygı göstermek gerekir.

2. Hayvan haklarına saldırıyı göstermek amacı gütseler bile hayvanların öldürüldüğü şiddet sahneleri sinema ve televizyonlarda yasaklanmalıdır.

Madde 14-1.Hayvanları savunma ve koruma kuruluşları,hükümet düzeyinde temsil olunmalıdır.

2.Hayvan hakları da insan hakları gibi yasa ile korunmalıdır.

AVRUPA'NIN YABAN HAYATI VE DOĞAL YAŞAMA ORTAMLARININ KORUNMASI SÖZLEŞMESİ

Onay Kararnamesi :	Tarih : 24/12/1979 Sayı : 7/18658
Bakanlar Kurulu Kararı :	Tarih : 09/01/1984 Karar No : 84/7601
Yayımlandığı Resmî Gazete:	Tarih : 20 Şubat 1984 Sayı : 18318
Yürürlük:	1 Eylül 1984

AVRUPA'NIN YABAN HAYATI VE YAŞAMA ORTAMLARINI KORUMA SÖZLEŞMESİ

Bu Sözleşme, 9 Ocak 1984 tarih ve 84/7601 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 20 Şubat 1984 tarih ve 18318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

ÖNSÖZ

Avrupa Konseyine üye Devletler ve bu Sözleşmeyi imzalayan diğer Devletler;

Avrupa Konseyinin, üyeleri arasında daha sıkı bir birliği gerçekleştirmek amacını dikkate alarak;

Yabancı flora ve faunanın korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekli olan, estetik, bilimsel, kültürel, rekreasyonel, ekonomik ve özgün değerde doğal bir miras oluşturduğunu takdir ederek;

Biyolojik dengelerin devamlılığında yabancı flora ve faunanın oynadığı temel rolün bilincinde olarak;

Yabancı flora ve faunanın bir çok türlerinin ciddi biçimde tükenmekte olduğu ve bazılarının yok olma tehlikesine maruz kaldığını kaydederek;

Doğal yaşama ortamlarının muhafazasının, yabancı flora ve faunanın koruma ve muhafazasında hayati önemi olduğunun bilincinde olarak;

Yabancı flora ve faunanın muhafazasının, hükümetlerin ulusal amaçları ve programlarında dikkate alınması ve özellikle göçmen türlerin korunmasında uluslararası işbirliğinin gerekliliğini takdir ederek;

Hükümetler ve uluslararası kuruluşlardan gelen ortak uygulamalara ilişkin talepleri, özellikle 1972'deki Birleşmiş Milletler Beşeri Çevre Konferansı ve Avrupa Konseyi Danışma Meclisince dile getirilen talepleri hatırd tutarak;

Yaban hayatının muhafazası konusunda, Avrupa İkinci Çevre Bakanlar Konferansı, 2 no.lu Tavsiye Kararlarının, özellikle izlenmesi arzusunda olarak;

Aşağıdaki hususları kabul etmişlerdir.

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin amacı; yabani flora ve faunayı ve bunların yaşam ortamlarını muhafaza etmek, özellikle birden fazla devletin işbirliğini gerektirenlerin muhafazasını sağlamak ve bu işbirliğini geliştirmektir.
2. Nesli tehlikeye düşmüş ve düşebilecek türlere, özellikle göçmen olanlarına özel önem verilir.

Madde 2

3. Akit Taraflar, ekonomik ve rekreasyonel gereksinimleri ve yerel olarak risk altında bulunan alt türler, varyeteler veya formların isteklerini dikkate alırken, yabani flora ve faunanın, özellikle ekolojik, bilimsel ve kültürel gereksinimlerini de karşılayacak düzeyde, popülasyonlarının devamı veya bu düzeye ulaştırılması için gerekli önlemleri alacaktır.

Madde 3

1. Her Akit Taraf, yabani flora ve fauna ile doğal yaşama ortamlarının, bilhassa nesli tehlikeye düşmüş ve düşebilecek türlerin, özellikle endemik olanlarının ve tehlikeye düşmüş yaşama ortamlarının, bu Sözleşme hükümlerine uygun olarak muhafazası amacıyla ulusal politikalarını geliştirecektir.
2. Her Akit Taraf, planlama ve kalkınma politikalarını saptarken ve kirlenme ile mücadele önlemleri alırken, yabani flora ve faunanın muhafazasına özen göstermeyi taahhüt eder.
3. Her Akit Taraf, yabani flora ve fauna ile bunların yaşam ortamlarının muhafazasının gerektirdiği eğitimi ve genel bilgi yayımını geliştirecektir.

BÖLÜM II

Yaşam Ortamlarının Korunması

Madde 4

1. Her Akit Taraf, yabani flora ve fauna türlerinin yaşam ortamlarının, özellikle I ve II no'lu ek listelerde belirtilenlerin ve yok olma tehlikesi altında bulunan doğal yaşam ortamlarının muhafazasını güvence altına almak üzere, uygun ve gerekli yasal ve idari önlemleri alacaklardır.
2. Akit Taraflar, planlama ve kalkınma politikalarını saptarken, önceki paragraf uyarınca korunan alanların muhafaza gereksinimlerine, bu tip yerlerin her türlü tahribattan uzak veya tahribatın mümkün olan en alt düzeyde tutulmasına özen gösterilecektir.
3. Akit Taraflar, II ve III no'lu ek listelerde belirtilen göçmen türler için önem taşıyan ve kışlama, toplanma, beslenme, üreme veya tüy değiştirme yönlerinden göç yollarına uygun ilişki konumunda bulunan sahaların korunmasına özel dikkat göstermeyi kabul ederler.
4. Akit Taraflar, bu maddede belirtilen doğal yaşam ortamlarının sınır bölgelerinde bulunmaları halinde, bunların korunması amacıyla, çabalarını uyumlu kılmak yönünden eşgüdüm sağlamayı taahhüt ederler.

BÖLÜM III

Türlerin Korunması

Madde 5

Her Akit Taraf, 1 no'lu ek listede belirtilen yabani flora türlerinin özel olarak korunmasını güvence altına alacak uygun ve gerekli yasal ve idari önlemleri alacaktır. Bu bitkilerin kasıtlı olarak kopartılması, toplanması, kesilmesi veya köklenmesi yasaklanacaktır. Her Akit Taraf uygun hallerde, bu türlerin elde bulundurulmasını veya alım satımını yasaklayacaktır.

Madde 6

Her Akit Taraf, II no'lu ek listede belirtilen yabani fauna türlerinin özel olarak korunmasını güvence altına alacak uygun ve gerekli yasal ve idari önlemleri alacaktır. Bu türler için

özellikle aşağıdaki hususlar yasaklanacaktır.

- a. Her türlü kasıtlı yakalama ve alıkoyma, kasıtlı öldürme şekilleri;
- b. Üreme veya dinlenme yerlerine kasıtlı olarak zarar vermek veya buraları tahrip etmek;
- c. Yabani faunayı, bu Sözleşmenin amacına ters düşecek şekilde, özellikle üreme, geliştirme ve kış uykusu dönemlerinde kasıtlı olarak rahatsız etmek;
- d. Yabani çevreden yumurta toplamak veya kasten tahrip etmek veya boş dahi olsa bu yumurtaları alıkoymak;
- e. Bu madde hükümlerinin etkinliğine katkı sağlayacak hallerde, tahnit edilmiş hayvanlar ve hayvanlardan elde edilmiş kolayca tanınabilir herhangi bir kısım veya bunun kullanıldığı malzeme dahil, bu hayvanların canlı veya cansız olarak elde bulundurulması ve iç ticareti.

Madde 7

1. Her Akit Taraf, III no'lu ek listede belirtilen yabani faunanın korunmasını güvence altına alacak uygun ve gerekli yasal ve idari önlemleri alacaktır.

2. III no'lu ek listede belirtilen yabani faunanın her türlü işletme şekli 2. Maddenin şartları gözönünde bulundurularak, populasyonlarının varlığını tehlikeye düşürmeyecek şekilde düzenlenmiş olacaktır.

3. Alınacak önlemler,

- a. Kapalı av mevsimlerini ve/veya işletmeyi düzenleyen diğer esasları,
 - b. Yabani faunayı yeterli populasyon düzeylerine ulaştırmak amacıyla, uygun durumlarda, işletmenin geçici veya bölgesel olarak yasaklanmasını,
 - c. Yabani hayvanların canlı veya cansız olarak satışının, satmak amacıyla elde bulundurulmasının ve nakledilmesinin veya satışa çıkarılmasının uygun şekilde düzenlenmesi hususlarını,
- kapsayacaktır.

Madde 8

III no'lu ek listede belirlenen ve II no'lu ek listede belirlenmiş olup, 9 uncu Madde uyarınca istisnalar uygulanması söz konusu olan yabani fauna türlerinin yakalanması ve öldürülmesi konusunda ise, Akit Taraflar, bu türlerin populasyonlarının yerel olarak yok olmasına veya ciddi şekilde tedirgin edilmesine neden olacak her türlü ve özellikle IV no'lu ek listede belirlenen yakalama ve öldürme yollarının ve araçlarının kullanılmasını yasaklayacaklardır.

Madde 9

1. Her Akit Taraf 4, 5, 6 ve 7 inci Madde hükümlerine ve 8 inci Maddede ifade edilen usullerin ve araçların kullanımının yasaklanması hükmüne uygun başka bir çözüm yolu olmadığı ve istisnai uygulamanın, söz konusu populasyonun devamlılığına zarar vermeyecek hallerde;

-Flora ve faunanın korunması için;

-Tarım ürünlerine, hayvancılığa, ormanlara, balıkçılığa, sulara ve diğer arazi kullanım şekillerine yönelebilecek ciddi zararları önlemek için;

-Genel sağlık ve güvenlik, hava güvenliği ve diğer kamu yararı hallerinde;

-Araştırma ve eğitim amaçlarıyla, kaybolmuş türlerin yeniden getirilmesi, yeniden yerleştirilmesi ve gerekli beslenmenin sağlanması için;

-Belirli yabani hayvan ve bitkilerin az miktarda alımı, saklanması veya diğer akılcı kullanımlarına, çok sıkı gözetim altında, seçici ve sınırlı olmak kaydıyla izin verilmesi yönünden,

İstisnalar getirebilir.

2. Akit Taraflar, önceki paragrafta uygun olarak uyguladığı istisnalar hakkında Daimi Komiteye her iki yılda bir rapor gönderecektir. Bu raporlarda:

-İstisna kapsamına alınan veya daha önce alınmış olan populasyonlar ve mümkün olduğu takdirde bunların sayısı,

- Kullanımına izin verilen yakalama ve öldürme şekilleri,
 - Bu istisnanın uygulanmasına izin verilen hallerde risk olasılığı ve yer ve zaman koşulları,
 - Koşulların yerine getirildiğini açıklayabilecek ve bu amaçla kullanılacak araçlar, sınırlamalar ve bunları izleyecek elemanlar yönünden karar alabilecek yetkili makam,
 - Yapılan kontroller,
- Belirtilecektir.

BÖLÜM IV

Göçmen Türlerle İlişkin Özel Hükümler

Madde 10

Akit Taraflar, 4,6,7 ve 8 inci maddelerde belirtilen önlemlere ek olarak II ve III no'lu ek listelerde belirtilen göçmen türlerden, yayılım alanı kendi topraklarına girenlerin korunması yönündeki çabalarında eşgüdüm sağlamayı taahhüt ederler.

Akit Taraflar, 7 inci maddenin 3 a paragrafı uyarınca tayin edilmiş bulunan ava kapalı sezonlar ve/veya işletmeyi düzenleyecek diğer esasların III no'lu listede belirlenen göçmen türlerin ihtiyaçlarını karşılamak yönünden yeterli ve uygun biçimde düzenlenmesini sağlamak

amacıyla gerekli önlemleri alacaklardır.

BÖLÜM V

Tamamlayıcı Hükümler

Madde 11

1. Bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında Akit Taraflar;
 - a. uygun ve gerekli olduğunda ve özellikle bu Sözleşmenin diğer maddelerine uygun olarak alınmış önlemlerin etkinliğinin artırılması yönünde işbirliği yapmayı,
 - b. Bu Sözleşmenin amaçlarına ilişkin konularda araştırma çalışmalarını teşvik etmeyi ve eşgüdümü sağlamayı,taahhüt ederler.
2. Her Akit Taraf;
 - a. Diğer akit tarafların deneyimlerinin ışığı altında yapılan bir etütle etkin ve kabul edilebilirliği saptanan yeniden yerleştirme çalışmalarının tehlikeye maruz bir türün muhafazasına katkısı olabileceği durumlarda, yabancı flora ve fauna yerli türlerinin yeniden yerleştirilmesini teşvik etmeyi,
 - b. Yerli olmayan türlerin getirilmesinin kesin kontrol altına alınmasını,taahhüt ederler.
3. Her Akit Taraf, I ve II no'lu ek listelere dahil edilmemiş bulunan ancak kendi ülkelerinde mutlak koruma altına alınan türleri Daimi Komiteye bildireceklerdir.

Madde 12

Akit Taraflar, yabancı flora ve fauna ile bunların yaşam ortamlarının korunması için bu sözleşme ile getirilen hükümlerden daha sıkı önlemler alabilirler.

BÖLÜM VI

Daimi Komite

Madde 13

1. Bu sözleşmenin amaçları için bir daimi komite oluşturulacaktır.
2. Her Akit Taraf Daimi Komitede bir veya daha fazla delege ile temsil edilebilir. Her delegasyon bir oy hakkına sahip olacaktır. Avrupa Ekonomik Topluluğu kendi uzmanlık alanı dahilinde, bu Sözleşmeye taraf olan üye ülkelerinin üye sayısına eşit sayıda oy hakkı kullanacaktır, aynı şekilde Avrupa Ekonomik Topluluğunun adına oy kullandığı her ülke tekrar oy kullanamayacaktır.
3. Avrupa Konseyinin Sözleşmeye taraf olmayan her hangi bir üye devleti, Komitede bir gözlemci ile temsil edilebilir.

Daimi Komite, Avrupa Konseyi üyesi olmayan ve bu Sözleşmeye taraf olmayan herhangi bir devleti, toplantılarından birinde bir gözlemci tarafından temsil edilmek üzere davet etmeye oybirliği ile karar verebilir.

Yabani flora ve fauna ile bunların yaşam ortamlarının korunması, muhafazası veya yönetiminde teknik yönden uzmanlaşmış olan ve aşağıdaki kategorilerden birine dahil olan;

a) Hükümet içi veya dışı organlardan oluşan uluslararası kurum ve kuruluşlar ile, Hükümete bağlı ulusal kurum ve kuruluşlar,

b) İçinde yer aldığı Devlet tarafından bu yönlü amaçları onaylanmış olan Hükümet dışı ulusal kurum ve kuruluşlar,

Komite, toplantılarında gözlemci olarak temsilci bulundurma isteklerini en az üç ay öncesinden Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirebilir. Akit Tarafların üçte birinin, Genel Sekretere toplantıdan en geç bir ay öncesinde, karşıt görüşlerini bildirmemeleri halinde, bu kurum veya kuruluşlar Komite toplantısına katılabileceklerdir.

4. Daimi Komite, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından toplantıya çağrılacaktır. Komite, Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihini takip eden bir yıl içinde ilk toplantısını yapacaktır. Bundan sonraki toplantılar en azından her iki yılda bir ve bunun dışında Tarafların çoğunluğunun istemde bulunması halinde yapılacaktır.

5. Daimi Komite, Akit Tarafların yeter çoğunluğu ile toplanacaktır.

6. Daimi Komite, bu Sözleşme hükümlerine uygun olarak kendi çalışma kurallarını belirleyecektir.

Madde 14

Daimi Komite bu Sözleşmenin uygulanmasını izlemekle yükümlü olacaktır. Bu yükümlülük özellikle:

-Sözleşme hükümlerini, eklerini ve değişiklik gereklerini kapsayacak şekilde sürekli olarak gözden geçirmek,

-Bu Sözleşmenin amaçları için alınacak önlemlerle ilgili olarak Akit Taraflara tavsiyelerde bulunmak,

-Bu Sözleşme çerçevesinde yürütülen faaliyetler konusunda kamuoyunu bilgilendirmek yönünden uygun önlemleri önermek,

-Avrupa Konseyine üye olmayan devletlerin bu Sözleşmeye katılmak üzere davet edilmeleri yönünden Bakanlar Komitesine önerilerde bulunmak,

-Tür ve tür gruplarının etkin muhafazasına ulaşmayı sağlamak üzere, Sözleşmeye taraf olmayan Devletlerle anlaşmalar yapmak konusunda öneriler de dahil olmak üzere, Sözleşmenin etkinliğini artıracak her türlü öneride bulunmak,

Hususlarını kapsayabilir.

Madde 15

Daimi Komite, her toplantısından sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine yaptığı çalışmalar ve Sözleşmenin işleyişi hakkında bir rapor sunacaktır.

BÖLÜM VII

Sözleşme Hükümlerinin Değiştirilmesi

Madde 16

1. Bir Akit Taraf veya Bakanlar Komitesi tarafından bu Sözleşme maddelerine yapılan her değişiklik önerisi, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine iletilir ve bu teklif Genel Sekreter tarafından, Daimi Komite toplantısından en az iki ay önce, Avrupa Konseyine üye Devletlere, her imzacı Devlete, her Akit Tarafa, Sözleşmenin 19 uncu Maddesi uyarınca Sözleşmeyi imzalamaya davet edilen her Devlete ve Sözleşmenin 20 inci Maddesi hükümleri uyarınca Sözleşmeye katılmaya davet edilen her Devlete bildirilir.

2. Yukarıdaki paragraf hükümlerine uygun olarak getirilen değişiklik önerileri, Daimi Komite tarafından incelenerek;

a. 1-12 inci Maddelerle ilgili olan değişiklikler için Komitede dörtte üç oy çokluğu ile benimsenen metin, kabul için Akit Taraflara sunulacaktır.

b. 13-24 inci Maddelerle ilgili olarak 3/4 oy çokluğu ile kabul edilen değişiklik metni Bakanlar Komitesinin tasvibine sunulacaktır. Bu tasvip işleminden sonra söz konusu metin Akit Tarafların kabulüne sunulacaktır.

3. Her değişiklik, bütün Akit Tarafların değişiklik metinlerini kabul ettiklerini Genel Sekretere bildirmelerinden sonraki 30 uncu günde yürürlüğe girecektir.

4. Bu maddenin 1, 2 a ve 3 üncü paragraflarında yer alan hükümler, Sözleşmeye yeni eklerin kabul edilmesine uygulanacaktır.

Madde 17

1. Bir Akit Taraf veya Bakanlar Komitesi tarafından bu Sözleşmenin eklerine yapılan her değişiklik önerisi, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine iletilir ve bu teklif Genel Sekreter tarafından Daimi Komite toplantısından en geç iki ay önce Avrupa Konseyine üye Devletlere, her imzacı Devlete, her Akit Tarafa, Sözleşmenin 19 uncu Maddesi uyarınca Sözleşmeyi imzalamaya davet edilen her Devlete ve Sözleşmenin 20 inci Maddesi hükümleri uyarınca Sözleşmeye katılmaya davet edilen her Devlete bildirilir.

2. Yukarıdaki paragraf hükümleri uyarınca getirilen değişiklik önerileri Daimi Komite tarafından incelenecektir. Komite Akit Tarafların 2/3 oy çokluğu ile bu değişiklik önerilerini kabul edebilir. Kabul edilen metin Akit Taraflara iletilecektir.

3. Akit Tarafların 1/3'ü karşıt görüş belirtmedikçe, her değişiklik, Daimi Komite tarafından kabulünden 3 ay sonra, karşıt görüş bildirmeyen taraflar bakımından yürürlüğe girecektir.

BÖLÜM VIII

Anlaşmazlıkların Çözümü

Madde 18

1. Daimi Komite, bu Sözleşmenin uygulanmasından doğan her türlü sorunun barışçı çözümünü kolaylaştırmak için en üst düzeyde çaba sarf edecektir.

2. Bu Sözleşmenin yorumu ve uygulanmasında Akit Taraflar arasında ortaya çıkabilecek ve yukarıdaki paragraf hükümleri içinde veya ilgili Taraflar arasında görüşmelerle esasları belirlenmiş anlaşmazlıklar için, ilgili Taraflar başkaca bir yöntemi öngörmemişse, bunlardan birisinin istemi üzerine, hakemliğe başvurulacaktır. Her Taraf bir hakemi ve bu iki hakem de üçüncü bir hakemi tayin edecektir. Bu maddenin 3 inci paragrafı hükümleri uyarınca, Taraflardan biri, hakemliğe başvurma istemini takip eden üç ay içinde kendi hakemini tayin etmez ise, diğer tarafın istemi üzerine, bu hakem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı tarafından, müteakip üç ay içinde tayin edilecektir. İlk iki hakem üçüncü hakemin seçiminde kendi tayinlerini takip eden üç ay içinde görüş birliğine varamazlarsa, yine aynı yol izlenecektir.

3. Biri Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi iki Akit Taraf arasındaki bir anlaşmazlık durumunda, sadece Sözleşmeye taraf Devlet, hakemliğe başvurma istemini hem üye Devlete hem de Topluluğa ileticek, Üye Devlet ve Topluluk müştereken veya ayrı ayrı anlaşmazlığa taraf olup olmayacaklarını, istem tarihinden itibaren iki ay içinde bildireceklerdir. Belirtilen bu süre içinde böyle bir bildirim gerçekleşmemesi durumunda, üye Devlet ve Topluluk, Hakemlik Mahkemesinin oluşturulması ve işleyişine ilişkin hükümlerin, bu anlaşmazlığın giderilmesine uygulanmasında tek ve aynı taraf olarak mütalaa edileceklerdir. Üye Devlet ve Topluluk, anlaşmazlığa müştereken taraf olduklarını bildirdikleri durumda da aynı işlem uygulanacaktır.

4. Hakemlik Mahkemesi çalışma kurallarını kendisi belirleyecektir. Kararlar oy çokluğu

ile alınacaktır. Bu kararlar kesin ve bağlayıcıdır.

5. Anlaşmazlık halindeki her Akit Taraf kendi hakeminin masraflarını karşılayacak, üçüncü hakemin ve Hakemlik Mahkemesinin diğer masrafları her iki tarafça eşit olarak karşılanacaktır.

BÖLÜM IX

Son Hükümler

Madde 19

1. Bu Sözleşme, Avrupa Konseyine üye Devletler ve Avrupa Konseyi üyesi olmayıp Sözleşmenin hazırlığına katılan Devletler ile, Avrupa Ekonomik Topluluğunun imzasına açılacaktır.

Sözleşme, yürürlüğe gireceği tarihe kadar, Bakanlar Komitesi tarafından davet edilen diğer devletlerin de imzasına açık olacaktır.

Sözleşme, onay, kabul veya tasvibe sunulur. Onay, kabul veya tasvip belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

2. Sözleşme, en az 4'ü Avrupa Konseyi üyesi olan 5 devletin, yukarıdaki paragraf hükümlerine göre Sözleşme ile bağlı olmayı kabul ettiklerini kesin olarak bildirdikleri tarihi takip eden üç aylık dönemden sonra gelen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

3. Sözleşme ile bağlı olmayı kabul ettiklerini sonradan bildiren her devlet veya Avrupa Ekonomik Topluluğu için sözleşme, onay, kabul veya tasvip olduğunu belirten belgenin Genel Sekreter ulaştığı tarihi takip eden üç aylık dönemden sonra gelen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 20

1. Bu Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Akit Taraflara tanışarak, 19 uncu Madde hükümlerine göre Sözleşmeyi imzalamaya davet edilip de henüz imzalanmamış olan veya diğer Konsey üyesi olmayan devletleri Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Katılan her devlet için Sözleşme, kabul belgelerinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine ulaştığı tarihi takip eden üç aylık dönemden sonra gelen ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 21

1. Her devlet, imza anında veya onay, kabul, tasvip veya katılma belgelerinin tevdi sırasında bu Sözleşmeyi uygulayacağı ülke alanını veya alanlarını belirtebilir.

2. Herhangi bir Akit Taraf, onay, kabul, tasvip veya katılma belgelerinin tevdi sırasında veya daha sonra, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bildirim ile Sözleşmenin uygulama alanını, bildirimde belirteceği diğer alanlara ve uluslararası ilişkilerden sorumlu bulunduğu veya adına yetki kullandığı alanlara yaygınlaştırıldığını belirtebilir.

3. Yukarıdaki paragrafa göre Sözleşme uygulamasına alınan bazı alanlar Genel Sekretere gönderilecek bir bildirim ile uygulama dışına çıkarılabilir. Bu çıkarma işlemi, Genel Sekreterce bu bildirim alındığı tarihten sonraki 6 aylık dönemin sona ermesini takip eden ayın ilk gününden itibaren geçerlidir.

Madde 22

1. Her devlet, imza anında veya onay, kabul, tasvip veya katılma belgelerinin tevdi sırasında I, II, III no.lu ek listelerde belirtilen muayyen türlerle ilgili bir veya daha fazla çekinceler koyabilir ve/veya çekince ya da çekincelerde anılan türler için IV no.lu ek listede yer alan muayyen bazı öldürme, yakalama ve diğer işletme yöntemleri konusunda çekince veya çekinceler koyabilir. Sözleşmeye genel anlamda çekince konamaz.

2. 21 inci Maddenin 2 inci paragrafında öngörülen bildirimle, bu Sözleşmesinin uygulanmasını yaygınlaştıran Akit Taraf, bu alanlara ilişkin olarak yukarıdaki paragraf

hükümlerine uygun, bir veya daha fazla çekince koyabilir.

3. Belirtilen bu çekincelerden başka bir çekince konulmaz.

4. Bu maddenin 1 ve 2 inci paragraflarına göre bir çekince koyan Akit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir bildirim ile bu çekincesini kısmen veya tamamen geri alabilir. Geri alma işlemi, çekincenin geri alındığına dair duyurunun Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren geçerlidir.

Madde 23

1. Her Akit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir bildirim ile, bu Sözleşmeden çekildiğini her an bildirebilir.

2. Bu çekilme işlemi, bildirim Gen. Sekreter tarafından alındığı tarihi takip eden 6 aylık dönemden sonra gelen ayın ilk gününde geçerlilik kazanacaktır.

Madde 24

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyine üye devletlere, Sözleşme imzalayan her devlete, bu Sözleşmeyi imzalamış ise Avrupa Ekonomik Topluluğuna ve her Akit Tarafa;

a. Her imza işlemi,

b. Onay, kabul, tasvip veya katılma belgelerinin tevdi edildiğini,

c. 19 ve 20 inci Maddeler uyarınca, bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihlerini,

d. 13 üncü Maddenin 3 üncü paragrafı uyarınca gönderilen her türlü bilgileri,

e. 15 inci Madde hükümleri uyarınca düzenlenecek her türlü raporu,

f. 16 ıncı ve 17 inci Maddeler göre kabul edilen her türlü değişiklik veya yeni ekler ile bu değişiklik veya yeni eklerin yürürlüğe giriş tarihlerini,

g. 21 inci Maddenin 2 ve 3 üncü paragraf hükümleri uyarınca yapılan her türlü bildirim,

h. 22 üncü Maddenin 1 ve 2 inci paragraf hükümleri uyarınca konulan her türlü çekinceyi,

i. 22 inci Maddenin 4 üncü paragrafı uyarınca geri çekilen her türlü çekinceyi,

j. 23 üncü Madde hükümleri uyarınca yapılan her türlü çekilme bildirim ve bu bildirim göre çekilmenin geçerlilik tarihini,

bildirecektir.

Bu Sözleşme, aşağıda imzaları bulunan yetkililerin huzurunda imzalanmıştır.

1979 Eylülünün 19 uncu günü Bern'de imzalanmış olan bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri, aslına uygun olup, tek kopya halinde Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacaktır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, tasdik edilmiş birer nüshayı Avrupa Konseyine üye her devlete, Sözleşmeyi imzalayan her devlete, eğer imzalamış ise, Avrupa Ekonomik Topluluğuna ve bu Sözleşmeyi imzalamaya veya kabul etmeye davet edilen her devlete yollayacaktır.

EV HAYVANLARININ KORUNMASINA DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Onay Kararnamesi :

Tarih : 15/07/2003 Sayı : 4934

Bakanlar Kurulu Kararı :

Tarih : 28/08/2003 Karar No : 2003/6168

Yayımlandığı Resmî Gazete:

Tarih : 20 Ekim 2003 Sayı : 25265

GİRİŞ

İşbu Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi devletler,

Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında daha sıkı bir birlik gerçekleştirmek olduğunu dikkate alarak,

İnsanın yaşayan tüm canlılara ahlaki bir yükümlülüğünün olduğunu tanıyarak ve insan ile ev hayvanları arasında mevcut özel ilişkileri hatırd tutarak,

Ev hayvanlarının yaşam kalitesine olan katkılarını ve bunun sonucu olarak da toplum için taşıdığı önemi dikkate alarak,

İnsan tarafından bakılan hayvanların geniş çeşitliliğinden kaynaklanan güçlükleri dikkate alarak,

Hayvanların, aşırı nüfuslarına bağlı olarak, insan ve diğer hayvanların hijyen, sağlık ve güvenlikleri açısından taşıdıkları riskleri dikkate alarak,

Yabani fauna örneklerinin ev hayvanı olarak muhafaza edilmelerinin desteklenmemesi gerektiğini dikkate alarak,

Ev hayvanlarının elde edilmesi, muhafaza edilmesi, ticari veya ticari olmadan üretilmesi, başkalarına devredilmesi ve ticaretini etkileyen farklı şartların bilincinde olarak,

Ev hayvanlarının muhafaza edilme koşullarının her zaman sağlıklarını ve refahlarını geliştirmeye izin vermediğinin bilincinde olarak,

Bilgi veya bilinç noksanlığı nedeniyle, bazen, ev hayvanlarına karşı davranışların önemli ölçüde değiştiğini kaydederek,

Ev hayvanları sahiplerinin sorumluluğu sonucunda doğacak temel müşterek davranış ve uygulama standardının sadece arzu edilen değil, aynı zamanda gerçekçi bir hedef olduğunu dikkate alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

BÖLÜM I-GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Tanımlar

1. Ev hayvanı, insan tarafından özellikle evde, özel zevk ve refakat amacıyla muhafaza edilen veya edilmesi tasarlanan her türlü hayvanı ifade eder.

2. Ev hayvanlarının ticareti, kar amacıyla yapılan, ev hayvanlarının sahipliğinin değişmesine yol açan önemli miktarlardaki tüm düzenli ticari işlemleri ifade eder.

3. Ticari üretme ve barındırma, kar amacıyla ve önemli miktarda yapılan üretme ve barındırmayı ifade eder.

4. Hayvan barınağı, çok sayıda ev hayvanının muhafaza edilebileceği, kar amacı gütmeyen bir tesisi ifade eder. Ulusal mevzuat ve/veya idari tedbirler izin verdiğinde, bu gibi tesisler başıboş hayvanları da kabul edebilir.

5. Başıboş hayvan, evi olmayan veya sahibinin veya bakıcısının evinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahibinin ya da bakıcının kontrolü veya doğrudan denetimi altında bulunmayan ev hayvanını ifade eder.

6. Yetkili makam, üye ülke tarafından tayin edilen makamı ifade eder.

Madde 2

Amaç ve Uygulama

1. Tarafların herbiri;

a) Bir kişi veya kurum tarafından evde ya da ticari üretme ve barındırma kuruluşlarında ve hayvan barınaklarında muhafaza edilen en hayvanları,

b) Uygun hallerde başıboş hayvanlar, konularında İşbu Sözleşme'nin hükümlerine işlerlik kazandırılması için gerekli tedbirleri almayı taahhüt eder.

2. Bu Sözleşme'nin hiçbir hükmü hayvanların korunması veya tehdit altındaki yabani türlerin korunması konusundaki belgelerin uygulanmasını etkilemez.

3. İşbu Sözleşme'nin hiçbir hükmü, Tarafların ev hayvanlarının korunmasına yönelik daha sıkı tedbirleri kabul etme hürriyetine veya bu belgede yer alan hükümlerin işbu belgede özellikle belirtilmeyen hayvan sınıflarına da uygulanması hakkını etkilemez.

BÖLÜM II-EV HAYVANLARININ MUHAFAZA EDİLMESİ İÇİN KURALLAR

Madde 3

Hayvanların refahı için temel kurallar

1. Hiç kimse bir ev hayvanının, gereksiz acı, sıkıntı veya ızdırap çekmesine sebep olamaz.

2. Hiç kimse bir ev hayvanını terk edemez.

Madde 4

Muhafaza Etme

1. Bir ev hayvanını muhafaza eden veya bakımını kabul eden kişi, hayvanın sağlığı ve refahından sorumludur.

2. Bir ev hayvanını muhafaza eden veya onunla ilgilenen kişi, hayvanın cinsi ve ırkına bağlı olarak davranış gereksinimlerini dikkate alan barınak, dikkat ve ihtimamı sağlayacaktır. Özellikle;

- Yeterli ve uygun gıda ve su verecek,
- Hareketi için uygun imkanları sağlayacak,
- Kaçışını önleyecek tüm makul tedbirleri alacaktır.

3. Bir hayvan;

a. Yukarıdaki 2'nci paragrafta belirtilen şartlar yerine getirilmediği veya

b. Belirtilen şartlar yerine getirilmesine rağmen hayvan esarete alışmazsa ev hayvanı olarak muhafaza edilemez.

Madde 5

Üretim

Bir ev hayvanını üretmek için seçen bir kişi, o hayvanın, dişinin veya yavruların sağlık ve refahını risk altına sokabilecek anatomik, psikolojik ve davranış özelliklerini gözönünde bulundurmaktan sorumlu olacaktır.

Madde 6

Ev Hayvanı Edinmede Yaş Sınırı

Hiçbir ev hayvanı ebeveynlerinin veya ebeveyn sorumluluğu taşıyan diğer şahısların açık rızası olmaksızın 16 yaşın altındaki kimselere satılamaz.

Madde 7

Eğitim

Hiçbir ev hayvanı, sağlığına ve refahına zarar verecek şekilde, özellikle doğal gücünü ve kapasitesini aşacak biçimde ya da yaralanmasına veya gereksiz ağrı, acı, sıkıntı veya ızdırap çekmesine yol suni yardımlar kullanarak eğitilemez.

Madde 8

Ticaret, Ticari Üretim ve Barındırma, Hayvan Barınakları

1. Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihte ev hayvanlarının ticaretini, ticari amaçla üretimini yapan veya barındıran veya hayvan barınağı işleten her kişi, her Tarafça belirlenecek uygun süre içerisinde bu faaliyetlerini yetkili makama bildirecektir.

2. Bu bildirim,

- Bu faaliyetlere dahil olan veya olacak ev hayvanı türlerini,
- Sorumlu kişi ve onun bilgi düzeyini,
- Kullanılan veya kullanılacak mülkün ve ekipmanın tanımını, belirtmelidir.

3. Yukarıda belirtilen faaliyetler ancak,

- Profesyonel eğitim veya ev hayvanları konusunda yeterli deneyim sonucunda sorumlu kişinin faaliyette bulunmak için gerekli bilgi ve kapasiteye sahip olması,
- Faaliyet için kullanılacak mülk ve ekipmanın 4'üncü maddede belirtilen şartları yerine getirmesi, durumunda gerçekleştirebilir.

4. Yetkili makam, 1'inci paragrafta belirtilen hükümler çerçevesinde yapılan bildirim temelinde, 3'üncü paragrafta belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini tesbit eder. Şayet şartlar gerektiği şekilde sağlanmamışsa, tedbirler tavsiye eder ve gerekiyorsa, hayvanların refahı için, faaliyetin başlatılmasını veya devam etmesini yasaklar.

5. Yetkili makam, ulusal mevzuat ile uyumlu olarak, yukarıda belirtilen şartların yerine getirilip getirilmediğini denetler.

Madde 9

Reklam, Eğlence, Sergi, Yarışma ve benzeri faaliyetler

1. Aşağıdaki şartlar sağlanmadıkça ev hayvanları reklam, eğlence, sergi, yarışma ve benzeri faaliyetlerde kullanılamaz.

a. Organizatörün bu hayvanlara, 4'üncü maddenin 2'inci fıkrasındaki koşullara uygun olarak davranılmasını sağlayacak gerekli şartları oluşturması ve

b. Ev hayvanlarının sağlık ve refahının risk altına sokulmaması.

2. a) Yarışma esnasında veya,

b) Hayvanın sağlık ve refahını risk altına sokabilecek diğer zamanlarda, ev hayvanının doğal performans düzeyini arttırmak veya azaltmak amacıyla ona hiçbir madde verilemez, tedavi uygulanamaz veya cihaz tatbik edilemez.

Madde 10

Cerrahi Operasyonlar

1. Bir ev hayvanının dış görünüşünü değiştirmeye yönelik veya diğer tedavi edici olmayan cerrahi müdahaleler yasaktır. Özellikle;

a) Kuyruğunun kesilmesi,

b) Kulaklarının kesilmesi,

c) Ses tellerinin alınması,

d) Tırnak ve dişlerin sökülmesi.

2. Bu yasaklamalara sadece aşağıdaki durumlarda müsaade edilecektir.

a) Bir veteriner hekimin, veterinerlikle ilgili tıbbi sebepler veya özel bir hayvanın yararı için gerektiğinde tedavi edici olmayan müdahaleyi gerekli görmesi,

b) Üremenin önlenmesi.

3. a) Hayvanın şiddetli acı çekeceği veya çekmesi muhtemel operasyonlar sadece anestezi uygulanarak ve bir veteriner hekim tarafından veya onun gözetiminde gerçekleştirilecektir.

b) Anestezi gerektirmeyen operasyonlar, ulusal mevzuata uygun olarak, yetkili bir kişi tarafından gerçekleştirilebilir.

Madde 11

Öldürme

1. Veteriner hekim veya diğer bir yetkilinin yardımının hızlı bir şekilde temin edilemediği veya ulusal mevzuat kapsamında bir hayvanın acısını ortadan kaldırmaya yönelik acil veya ulusal mevzuatla öngörülen diğer tüm acil durumlar dışında, bir ev hayvanı ancak bir veteriner hekim veya diğer bir yetkili tarafından öldürülebilir. Tüm öldürmeler şartların gerektirdiği asgari düzeyde fiziksel ve manevi acı verecek şekilde gerçekleştirilecektir. Seçilen yöntem, acil durumlar dışında:

a) ani şuur kaybı ve ölümü gerçekleştirecek ya da

b) derin genel anestezi ile başlayacak, bunu kesin ve mutlak ölümü sağlayacak işlem izleyecektir.

Öldürmeden sorumlu kişi, hayvanın cesedi yok edilmeden önce o hayvanın öldüğünden emin olacaktır.

2. Aşağıda belirtilen öldürme yöntemleri yasaktır.

a) 1.b paragrafında kaydedilen etkilerin gerçekleşmemesi durumunda, boğma veya nefessiz kalmasına neden olacak diğer yöntemler,

b) 1'inci paragrafta belirtilen etkileri sağlayacak, dozu ve uygulaması kontrol edilemeyen herhangi bir zehirli madde veya ilaç kullanımı,

c) Ani şuur kaybı meydana getirmeden yapılan elektrikle öldürme.

BÖLÜM III-HAYVANLAR İÇİN EK TEDBİRLER

Madde 12

Sayılarının Azaltılması

Taraflardan biri, başıboş hayvan sayısının sorun yarattığını düşünürse, gereksiz ağrı, acı ve ızdırap çekmelerine sebep vermeyecek şekilde sayılarını azaltmak için uygun yasal ve/veya idari tedbirleri alacaktır.

a) Bu tedbirler aşağıdaki şartları karşılayacaktır;

i. Bu hayvanlar yakalanacak ise, bunun hayvana fiziksel ve manevi olarak en az seviyede acı verecek şekilde gerçekleştirilmesi,

ii. Yakalanan hayvanların muhafaza edilmesi veya öldürülmesi işlemlerinin bu Sözleşme’de belirtilen prensiplere uygun olarak gerçekleştirilmesi.

b) Taraflar,

i. Köpek ve kedilere damgalama gibi az acı veren ya da hiç ağrı, acı ve ızdırap çektirmeyen uygun bir yöntemle aynı zamanda sahiplerinin isim ve adresleri ile birlikte numaraları kayda geçirilerek daimi kimlik sağlamayı,

ii. Kedi ve köpeklerin plansız üremelerini azaltmak için bu hayvanların kısırlaştırılmalarını teşvik etmeyi,

iii. Başboş kedileri ve köpekleri bulan kişilerin, bu konuda yetkili makama bilgi vermelerini teşvik etmeyi, değerlendirmeyi taahhüt eder.

Madde 13

Yakalama, muhafaza etme ve öldürme için istisnalar

Başboş hayvanların yakalanmaları, muhafaza edilmeleri ve öldürülmeleri konularında bu Sözleşme’de yer alan prensiplere sadece hastalıkların kontrolüne yönelik Hükümet programları kapsamında kaçınılmaz hallerde istisna getirilebilir.

BÖLÜM IV-BİLGİLENDİRME VE EĞİTİM

Madde 14

Bilgilendirme ve Eğitim Programları

Taraflar, ev hayvanlarının muhafaza edilmesi, üretilmesi, eğitimi, ticareti ve barındırılmaları ile ilgili kurum ve bireyleri bu Sözleşme’nin hükümleri ve prensipleri hakkında bilinçlendirme ve bilgilendirmenin yaygınlaştırılması amacıyla bilgilendirme ve eğitim programları geliştirilmesini desteklemeyi taahhüt ederler. Bu programlarda özellikle aşağıda belirtilen noktalara dikkat çekilmelidir:

a) Ev hayvanlarının, yarışma amacıyla uygun bilgi ve beceriye sahip kişiler tarafından ticaret veya eğitilmelerinin gerekliliği,

b) Aşağıdaki hususların engellenmesi gerekliliği:

i. Ebeveynlerinin veya ebeveyn sorumluluğu taşıyan diğer şahısların açık rızası olmadıkça 16 yaşından küçükler ev hayvanlarının hediye olarak verilmesi,

ii. Ev hayvanlarının ödül , hediye veya ikramiye olarak verilmesi,

iii. Ev hayvanlarının plansız üretilmesi.

c) Yabani hayvanların ev hayvanı olarak alınması veya kabul edilmesinin, bu hayvanların sağlık ve refahına olumsuz sonuçları olabileceği,

d) Sorumsuz şekilde ev hayvanları edinmenin, istenmeyen ve terk edilen hayvan sayısının artmasına yol açma riski getirdiği.

BÖLÜM V-ÇOKTARAFLI MÜZAKERELER

Madde 15

Çok Taraflı müzakereler

1. Taraflar, Sözleşme’nin yürürlüğe girmesinden sonraki beş yıl içerisinde ve bundan sonraki her beş yılda bir ve Tarafların ekseriyetinin talep ettiği her zaman Sözleşme’nin uygulanmasını ve Sözleşme’nin gözden geçirilmesinin veya bazı hükümlerinin daha kapsamlı hale getirilmesinin uygunluğunu incelemek üzere Avrupa Konseyi bünyesinde çok taraflı müzakereler yapacaklardır. Bu müzakereler, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’nin daveti üzerine gerçekleştirilecek toplantılarda yapılacaktır.

2. Tarafların her biri bu müzakerelere katılmak üzere bir temsilci görevlendirme hakkına sahiptir. Sözleşme’ye taraf olmayan Avrupa Konseyi üyesi herhangi bir ülke, toplantılarda bir gözlemci ile temsil edilme hakkına sahiptir.

3. Taraflar her müzakereden sonra, müzakere ve Sözleşme'nin işleyişi hakkında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne bir rapor sunacaklar ve gerekli gördükleri takdirde, Sözleşme'nin 15 ila 23'üncü maddelerine değişiklik teklif edebileceklerdir.

4. Taraflar, Sözleşme hükümlerine bağlı kalarak, müzakerelerin işleyiş kurallarını belirleyeceklerdir.

BÖLÜM VI-DEĞİŞİKLİKLER

Madde 16

Değişiklikler

1. Taraf bir ülke veya Bakanlar Komitesi tarafından Sözleşme'nin 1 ila 14'üncü maddelerine getirilecek değişiklik önerileri, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirilecek ve bu öneriler Genel Sekreter tarafından Avrupa Konseyi'ne üye devletlere, her taraf ülkeye ve Sözleşme'nin 19'uncu maddesi hükümleri gereği Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete gönderilecektir.

2. Bir önceki paragraf hükümlerine göre yapılan her değişiklik önerisi, Genel Sekreter'e gönderildiği tarihten itibaren iki aydan az olmayan bir süre içerisinde, düzenlenecek çok taraflı müzakerede incelenecek ve taraf ülkelerin üçte iki oy çokluğu ile kabul edilebilecektir. Kabul edilen metin taraf ülkelere gönderilecektir.

3. Herhangi bir ülke itirazda bulunmadığı takdirde her değişiklik, çok taraflı müzakerede kabul edilmesinden 12 ay sonra, yürürlüğe girecektir.

BÖLÜM VII-SONUÇ HÜKÜMLERİ

Madde 17

İmza, onay, kabul, uygun bulma

Bu Sözleşme Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin imzasına açıktır. Sözleşme onay, kabul ve uygun bulma işlemlerine tabidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Madde 18

Yürürlüğe girme

1. Sözleşme, Avrupa Konseyi'ne üye dört devletin, 17'nci maddenin hükümlerine uygun olarak, Sözleşme ile bağlı olduklarını bildirme tarihini takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

2. Sözleşme ile bağlı olduklarını daha sonra bildirecek her devlet için Sözleşme onay, kabul veya uygun bulma belgelerinin tevdi edildiği tarihi takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 19

Üye olmayan devletlerin katılımı

1. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20/d maddesinde belirtilen çoğunlukla ve taraf devletlerin Bakanlar Komitesi'nde bulunma hakkına sahip temsilcilerinin oybirliği ile alınan karar ile Avrupa Konseyi'ne üye olmayan her devleti Sözleşme'ye katılmaya davet edebilir.

2. Sözleşme, katılan her devlet için katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edildiği tarihi takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 20

Bölgesel Hüküm

1. Her devlet, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesini tevdi ederken

Sözleşme'nin uygulanacağı ülke ve ülkeleri belirleyebilir.

2. Her taraf, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne göndereceği bir beyan ile Sözleşme'nin uygulama alanını, bildirimde belirteceği başka ülkelere genişletebilir.

Sözleşme, bu ülkeler için, Genel Sekreter tarafından beyanın alınmasını takip eden altı ayın birinci gününde yürürlüğe girer.

3. Önceki iki paragraf çerçevesinde belirlenen bölgelere ilişkin yapılan her beyan Genel Sekreter'e yapılacak bir bildirim ile geri çekilebilir. Geri çekme, bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasını takip eden altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 21

Çekinceler

1. Her Devlet, Sözleşme'yi imzaladığı veya onay, kabul, uygun görme veya katılma belgelerini teslim ettiği sırada, 6'ncı madde ile 10'uncu maddenin 1'inci paragraf, 1(a) alt paragrafına bir veya daha fazla çekince koyduğunu beyan edebilir. Bunun dışında başka bir çekince konulamaz.

2. Önceki paragrafta göre çekince koyan her Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne göndereceği bir bildiri ile bu çekinceyi kısmen veya tamamen geri çekebilir. Geri çekme bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren geçerlilik kazanır.

3. Sözleşme'nin bir hükmüne çekince koyan bir Taraf, bu hükmün diğer bir Tarafça uygulanmasını talep edemez, ancak bu çekince şayet kısmi veya şarta bağlı ise, hükmün, kendi kabul ettiği şekilde uygulanmasını talep edebilir.

Madde 22

Fesih

1. Her Taraf, herhangi bir zaman, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bir bildirimde bulunarak, bu Sözleşme'den ayrılabilir.

2. Fesih, buna ilişkin bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten itibaren altı aylık sürenin bitiminden sonraki ayın birinci günü geçerlilik kazanır.

Madde 23

Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Konsey üyesi devletlere ve bu Sözleşme'ye katılan veya katılmaya davet edilen devlete;

a. her imza,

b. her onay, kabul, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdii,

c. Sözleşme'nin, 18'inci, 19'uncu ve 20'nci maddeler uyarınca yürürlüğe girdiği tarih,

d. İşbu Sözleşme ile ilgili diğer her karar, bildirim veya bilgilendirme,

Hakkında bildirimde bulunacaktır.

13 Kasım 1987 tarihinde Strazburg'da her iki metin aynı şekilde geçerli olmak üzere, İngilizce ve Fransızca Avrupa Konseyi arşivine tevdi edilecek şekilde tek bir suret olarak düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi olan devletler ile Sözleşme'ye katılmaya davet edilen her devlete aslına uygunluğu onaylanmış bir suretini gönderecektir.

ÇİFTÇİLİK AMAÇLARIYLA BESLENEN HAYVANLARIN KORUNMASINA DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Onay Kararnamesi : 26.10.2017 /7055

Bakanlar Kurulu Kararı : 17.01.2018

Yayımlandığı Resmî Gazete: 18.11.2017 / 30244

Yürürlük: 15/11/2018

Bu Anlaşmayı imzalayan Avrupa Konseyi üye Devletleri,

Bilhassa modern yoğun hayvancılık sistemlerinde, çiftçilik amaçlarıyla beslenen hayvanların korunması için ortak hükümler kabul etmenin arzu edilir olduğunu göz önünde bulundurarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır:

Bölüm I - Genel Prensipler

Madde 1

Bu Sözleşme, özellikle modern yoğun hayvancılık sistemlerindeki hayvanlar olmak üzere hayvanların beslenmesi, bakımı ve barındırılmalarına uygulanır. Bu Sözleşmenin amaçları bakımından, hayvanlar gıda, yün, deri, kürk üretimi veya diğer tarımsal amaçlarla beslenen veya yetiştirilen hayvanlar anlamına gelir ve modern yoğun hayvancılık sistemleri ise ağırlıklı olarak otomatik işlemlerle çalıştırılan teknik tesisatları kullanan sistemler anlamına gelir.

Madde 2

Her bir Akit Taraf, bu Sözleşmenin 3 ila 7. maddelerinde belirtilen hayvan refahı prensiplerini yürürlüğe koyar.

Madde 3

Hayvanlar, türleri ve gelişim, adaptasyon ve evcilleştirilme dereceleri dikkate alınarak, mevcut deneyim ve bilimsel bilgi doğrultusunda fizyolojik ve etolojik ihtiyaçlarına uygun olarak barındırılır; gıda, su ve bakımları temin edilir.

Madde 4

1. Bir hayvanın türü dikkate alınarak ve mevcut deneyim ve bilimsel bilgi doğrultusunda uygun hareket özgürlüğü, gereksiz acı çekme ve yaralanmaya sebep olacak şekilde kısıtlanmaz.

2. Hayvanın sürekli veya düzenli olarak bağlı tutulduğu veya kapatıldığı yerlerde, deneyim ve bilimsel bilgi doğrultusunda, hayvana fizyolojik ve etolojik ihtiyaçları için uygun ortam sağlanır.

Madde 5

Aydınlatma, sıcaklık, nem, hava dolaşımı, havalandırma ve hayvanın barındırıldığı mekândaki gaz yoğunluğu veya gürültü yoğunluğu gibi diğer çevresel koşullar, türleri ve gelişim, adaptasyon ve evcilleştirilme seviyesi göz önünde bulundurularak, deneyim ve bilimsel bilgi doğrultusunda hayvanın fizyolojik ve etolojik ihtiyaçlarına uyur.

Madde 6

Hiçbir hayvana, gereksiz yere acı çekmesine veya yaralanmasına sebep olacak şekilde gıda veya sıvı verilmez ve gıdasına veya suyuna bu tarz bir madde katılmaz.

Madde 7

1. Gereksiz yere acı çekmelerini önlemek için hayvanların sağlık koşulları ve sağlık durumları yeterli aralıklarla, modern yoğun hayvancılıkta ise günde en az bir defa baştan sona kontrol edilir.

2. Modern yoğun hayvancılık sistemlerinde kullanılan teknik donanım günde en az bir defa baştan sona kontrol edilir ve herhangi bir kusur bulunması halinde mümkün olan en az gecikmeyle onarılır. Kusur hemen onarılamazsa, hayvanın refahını temin edecek tüm geçici önlemler derhal alınır.

Bölüm II - Detaylı uygulama

Madde 8

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içerisinde bir Daimi Komite kurulur.

2. Her bir Akit Taraf, Daimi Komitede bir temsilci görevlendirme hakkına sahiptir. Sözleşmeye Taraf olmayan tüm Avrupa Konseyi üye Devletleri, Komitede bir gözlemci ile temsil edilme hakkına sahiptir.

3. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, gerekli gördüğü durumlarda ve her halükarda Akit Tarafların temsilcilerinin çoğunluğunun veya Avrupa Ekonomik Topluluğunun taraf olarak toplantı talep etmesi durumunda Daimi Komiteyi toplantıya çağırır.

4. Akit Tarafların temsilcilerinin çoğunluğu Daimi Komitenin toplanması için çoğunluk oluştururlar.

5. Daimi Komite, oy çokluğu ile karar alır; ancak şu durumlar için oybirliği gerekmektedir:

- a. 9. maddenin 1. fıkrasında belirtilen tavsiyelerin kabul edilmesi;
- b. Bu maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulanlar haricinde gözlemci kabul etme kararı;
- c. 13. maddede atıfta bulunulan raporun kabul edilmesi; uygun olduğu hallerde söz konusu rapor farklı görüşlere yer verebilir.

6. Bu sözleşmedeki hükümlere bağlı kalarak, Daimi Komite kendi usul kurallarını tanzim eder.

Madde 9

1. Daimi Komite, Akit Taraflara yapılan, sözleşmenin I. Bölümünde belirlenen prensiplerin çeşitli hayvan türlerine ilişkin bilimsel bilgiye dayalı olarak uygulanmasına dair detaylı hükümleri içeren tavsiyelerin hazırlanması ve kabul edilmesinden sorumludur.

2. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca sorumluluklarını yerine getirilmek amacıyla, Daimi Komite bilimsel araştırmalardaki gelişmeleri ve hayvan yetiştiriciliğinde yeni metotları takip eder.

3. Daimi Komite tarafınca daha uzun bir süreye karar verilmediği takdirde, tavsiye Komite tarafından kabul tarihinden itibaren altı ay içerisinde yürürlüğe girer. Her bir Akit Taraf bir tavsiyeyi yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygular veya Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine bildirim göndererek Daimi Komiteyi tavsiyeyi neden uygulayamayacağına veya bundan böyle uygulayamayacağına karar verdiğine ilişkin olarak bilgilendirir.

4. İki veya daha fazla Akit Taraf veya taraf olarak Avrupa Ekonomik Topluluğu, bu maddenin 3. fıkrası uyarınca, tavsiyeyi uygulamayacaklarına veya bundan böyle uygulamayacaklarına ilişkin kararlarını bildirdikleri takdirde, söz konusu tavsiye yürürlükten kalkar.

Madde 10

Daimi Komite, bu Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin Taraflar arasında çıkabilecek tüm sorunların dostane bir çözüme kavuşturulmasının kolaylaştırılmasında, mümkün derecede gayret gösterir.

Madde 11

Daimi Komite, Akit Taraflardan birinin talebi üzerine hayvanların korunmasına ilişkin tüm sorularla ilgili iştişari görüş bildirebilir.

Madde 12

Her bir Akit Taraf, Daimi Komitenin bilgi talep edebileceği ve çalışmalarında yardım isteyebileceği bir veya daha fazla kurum görevlendirebilir. Akit Taraflar bu kurumların isim ve adreslerini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirir.

Madde 13

Daimi Komite, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine bu sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonraki üçüncü yılın bitiminde ve izleyen üç yıllık dönemlerde, çalışmalarını ve Sözleşmenin işleyişi hakkında, gerekli gördüğü takdirde Sözleşmenin tadil edilmesine ilişkin tekliflerini de içeren bir rapor sunar.

Bölüm III - Son Hükümler

Madde 14

1. Bu Sözleşme, Avrupa Konseyinin üye Devletleri ve Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından imzaya açılır. Sözleşme onay, kabul veya tasdike tabidir. Onay, kabul veya tasdik belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.

2. Bu sözleşme, bir Avrupa Konseyi üye Devleti tarafından dördüncü onay, kabul veya tasdik belgesinin sürenin tevdi edilmesinden itibaren altı ay içerisinde yürürlüğe girer.

3. Bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen tarihten sonra onay, kabul ve tasdik eden bir Akit Taraf bakımından, Sözleşme onay, kabul veya tasdik belgesinin tevdi edilmesinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 15

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, belirli şartlar ve koşullar altında uygun gördüğü takdirde, herhangi bir üye olmayan devleti katılmaya davet edebilir.

2. Söz konusu katılım, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine katılım belgesinin tevdi edilmesinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Sözleşmenin Tarafları, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesinin tevdi edilmesi sırasında, bu Sözleşmenin uygulanacağı ülke veya ülkeleri belirleyebilir.

2. Akit Taraflar, onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesini tevdi ederken veya daha sonraki bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirilen beyanname ile bu Sözleşmeyi, beyanname ile belirlenen ve uluslararası ilişkiler açısından sorumlu olduğu veya taahhüt vermek için adına yetki aldığı, başka ülke veya ülkeleri kapsayacak şekilde genişletebilir.

3. Önceki fıkrayı takiben yapılan herhangi bir beyan, böyle bir beyanda belirtilen herhangi bir ülkeye ilişkin olarak, bu sözleşmenin 17. maddesi uyarınca belirlenen usullere göre geri çekilebilir.

Madde 17

1. Her Akit Taraf, kendisini ilgilendirdiği dereceye kadar, Sözleşmenin feshini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirim göndererek ihbar edebilir.

2. Söz konusu ihbar, Genel Sekreterin bahse konu bildirimini teslim almasından sonraki altı ay içerisinde yürürlüğe girer.

Madde 18

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Konseye üye Devletleri ve Konseye üye olmayan Akit Tarafları,

- a. herhangi bir imza;
- b. herhangi bir onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesi,
- c. 14. ve 15. maddeler uyarınca bu Sözleşmenin yürürlüğe girme tarihleri;
- d. 9. maddenin 1. fıkrasında atıfta bulunulan türde herhangi bir tavsiye ve yürürlüğe girdiği tarih,
- e. 9. maddenin 3. fıkrasının hükümleri uyarınca alınan herhangi bir bildirim;
- f. 12. maddenin hükümleri uyarınca alınan herhangi bir iletim;
- g. 16. maddenin 2. ve 3. fıkraları uyarınca bildirilen herhangi bir beyan;
- h. 17. maddenin hükümleri uyarınca alınan bildirimler ve ihbarın yürürlüğe girdiği tarih hakkında bilgilendirmelidir.

Yukarıdaki hususlar muvacehesinde, aşağıda imzası bulunanlar, tam yetkili olarak bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

10 Mart 1976 tarihinde Strazburg'da, İngilizce ve Fransızca olarak imzalanmış olup her iki metin eşit derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde, Avrupa Konseyi'nin arşivinde saklanmak üzere tevdi edilmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, imzalayan ve katılan Taraflara tasdik edilmiş kopyaları iletir.

GÖZDEN GEÇİRİLEN ULUSLARARASI TAŞIMACILIKTA HAYVANLARIN KORUNMASINA İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Onay Kararnamesi :	5.4.2018 / 7133
Cumhurbaşkanı Karar Sayısı:	179
Yayımlandığı Resmî Gazete:	12.10.2018/30563
Yürürlük:	8 Ağustos 2019

Burada imzası olan Avrupa Konseyi Üye Devletleri, Avrupa Konseyi'nin amacının, ortak mirasları olan prensipler ile idealleri gerçekleştirmek ve korumak amacıyla üyeleri arasında daha büyük bir birliğe ulaşmak olduğunu dikkate alarak; Tüm hayvanlara saygının ve onların acı çekme sınırlarını gerektiği gibi dikkate almanın her insanın ahlaki bir sorumluluğu olduğunun bilincinde olarak; Taşımacılık sırasında hayvanların sağlığının korunması arzusundan hareketle; Hayvan sağlığı gereksinimlerinin karşılanması şartı yerine getirildiğinde uluslararası taşımacılığın hayvanların sağlığına uygun olduğu inancıyla; Bu nedenle, hayvanların sağlık şartlarının karşılanmadığı durumlarda canlı hayvan taşımacılığına alternatif bir taşımacılığın uygulanmasını dikkate alarak; Ancak, bununla beraber, genel olarak, taşımacılık esnasında, kesim hayvanları da dâhil olmak üzere, hayvan sağlığı durumunu göz önünde bulundurarak, taşıma süresinin mümkün mertebe kısaltılması gerekliliğini dikkate alarak; Yükleme ve boşaltma işlemlerinin, yaralanmalara ve strese sebep olabilecek faaliyetler olduğunu dikkate alarak; Bu bağlamda, ilerlemenin, uluslararası hayvan taşımacılığı ile ilgili ortak hükümlerin kabul edilmesiyle kaydedilebileceğini dikkate alarak; Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Genel İlkeler

Madde 1 -Tanımlar

1. "Uluslararası Taşımacılık", bir ülkeden diğerine hareketi ifade eder, ancak 50 km'den kısa olan ve Avrupa Topluluğu üye Devletleri arasındaki seyahatler bu tanım dışındadır.
2. "Yetkili veteriner", yetkili bir makam tarafından atanmış bir veteriner anlamındadır.
3. "Hayvanların taşınmasından sorumlu kişi", taşımacılık sırasında görevlerin alt mukavelelerle diğer taraflara verilmiş olmasına bakılmaksızın, organizasyon, taşıma ve seyahatin tamamlanmasını idare eden kişi anlamındadır. Bu kişi, genellikle, diğer taraflarca karşılanması gereken koşulları planlayan, bu koşullara ilişkin düzenlemeler yapan ve bu koşulları belirleyen kişidir.
4. "Hayvanların sağlığından sorumlu kişi", taşımacılık sırasında hayvanların bakımında doğrudan fiziki sorumluluğu olan kişi anlamındadır. Bu kişi, bakıcı ya da aynı rolü yerine getiriyorsa, aracın sürücüsü olabilir.
5. "Konteyner", taşımacılık araçlarının bir parçası olmayan veya kendinden hareket etme özelliği bulunmayan (monte edilebilen veya edilemeyen), hayvanların taşınması için kullanılan sandık, mahfaza veya başka sert bir kutu anlamındadır.
6. "Taşımacı, kendisi veya üçüncü bir taraf adına, hayvanları taşıyan gerçek veya tüzel kişi anlamındadır.

Madde 2 -Türler

1. Bu Sözleşme, tüm omurgalı hayvanların uluslararası taşımacılığında uygulanır.
2. Madde 4, paragraf 1 ile Madde 9, paragraf 1,2a. ve c. hariç, bu Sözleşme hükümleri aşağıdakilere uygulanmaz:
 - a. Taşımacılık süresince tek bir hayvana ondan sorumlu kişinin eşlik etmesi
 - b. Ticari amaçlı taşımacılık dışında, sahiplerinin evcil hayvanlara eşlik etmesi

Madde 3- Sözleşmenin Uygulanması

1. Taraflardan her biri, bu Sözleşmede yer alan, hayvanların uluslararası taşımacılığını düzenleyen hükümleri uygular, bunların etkin kontrolü ve gözetiminden sorumlu olur.
2. Taraflardan her biri, bu Sözleşme hükümlerini dikkate alarak, etkin bir eğitim sisteminin temini için gerekli adımları atar.
3. Taraflardan her biri, bu Sözleşmenin ilgili hükümlerinin kendi ülkesinde taşınan hayvanlara uygulanması için gereken gayreti gösterir.
4. Taraflar, özellikle bilgi teatisi, yorumların tartışılması ve sorunların bildirilmesi suretiyle Sözleşme hükümlerinin uygulanmasında karşılıklı yardım temin ederler.

Madde 4- Sözleşmenin Temel İlkeleri

1. Hayvanlar, sağlıkları dâhil olmak üzere, iyi durumları korunacak şekilde taşınırlar.
2. Hayvanlar varış yerlerine mümkün mertebe gecikmesiz olarak taşınırlar.
3. Kontrol noktalarında, hayvanların şevkine öncelik verilir.
4. Hayvanlar yalnızca, iyi durumda olmaları ve bir hastalığın kontrolü için kesinlikle gerekli ise alıkonulur. Hayvanlar alıkonulur ise, gerekli olan hallerde, bakımları, boşaltma ve yerleşimleri için uygun düzenlemeler yapılır.
5. Taraflardan her biri, ülkesinde bu Sözleşme hükümlerinin harfiyen uygulanmasını zorlaştıran grev veya diğer öngörülemeyen durumlarda hayvanların acı çekmesini engelleyecek ya da asgari seviyeye indirecek gerekli önlemleri alır. Bu kapsamda, her bir Tarafa, bu Sözleşmede yer alan ilkeler kılavuzluk edecektir.
6. Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, veterinerlik ve sağlık kontrolü ile ilgili diğer belgelerin uygulanmasını etkilemez.
7. Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, uluslararası taşımacılıkta hayvanların korunması için. Tarafların daha katı önlemleri kabul etme özgürlüğünü etkilemez.

Madde 5- Taşımacıların Yetkilendirilmesi

1. Taraflardan her biri, ticari amaçlarla hayvanları taşıyan taşımacıların aşağıdaki şartları karşılamalarını sağlar:
 - a. Bu Sözleşme şartlarına uymamaları halinde, yetkili makam tarafından hemen tespit edilebilmelerine imkan verecek şekilde kayıtlı olmaları;
 - b. Taşımacıların, kurulduğu Taraftaki yetkili makam tarafından verilen geçerli bir uluslararası taşımacılık iznine sahip olması.
2. Taraflardan her biri, izin belgesinin, sadece, bu Sözleşme hükümleri konusunda uygun eğitim almış personel tarafından hayvan taşımacılığına uygun taşımacılara verilmesini sağlar.
3. Her bir Taraf, izni veren yetkili makamların, taşımacının bu Sözleşme hükümlerini devamlı veya ciddi bir şekilde ihlal ettiğinden haberdar edildiği hallerde, yukarıda belirtilen izni askıya almasını veya geri almasını sağlar.
4. Bir Tarafın, diğer Tarafta kayıtlı bir taşımacı tarafından bu Sözleşmenin ihlal edildiğini gözlemlemesi durumunda, birinci Taraf diğer Tarafa ihlalle ilgili ayrıntıları bildirir.

Tasarım ve Yapım**Madde 6- Tasarım ve Yapım**

1. Taşımacılık araçları, konteynerler ve akşamları, taşımacılık sırasında hayvanların yaralanmalarını ve acı çekmelerini önleyecek ve güvenliklerini sağlayacak şekilde yapılır, muhafaza edilir ve işletilir.
2. Taşımacılık araçları veya konteynerler, bir günlük civcivler hariç kümes hayvanları dışındaki hayvanlara doğal pozisyonlarında ayakta durabilecekleri yeterli alanı sağlayacak şekilde tasarlanır ve yapılır.

3. Taşımacılık araçları veya konteynerler, aşağıdaki koşulların sağlanabileceği şekilde tasarlanır ve yapılır:
 - a. Hayvanların doğal duruş pozisyonları üzerinde, etkili bir hava dolaşımı sağlanacak şekilde yeterli açık bir boşluk bulunması;
 - b. Hayvanların, özellikle tamamen kapalı alanda taşındığı yerlerde, taşınan türlere uygun hava kalitesi ve miktarı bulunması.
4. Taşımacılık araçları, konteynerler, akşamları vs. hayvanların kaçmalarını veya düşmelerini önleyecek ve taşıma aracının hareketindeki sarsıntıdan ve çarpmalardan etkilenmeyecekleri şekilde ve hayvanların ağırlıklarını taşıyabilecek sağlamlıkta olur. Akşamlar, hızlı ve kolay kullanım için tasarlanır.
5. Bölmeler, hayvanların birbirlerini itmelerine ve ağırlıklarına dayanıklı bir sağlamlıkta yapılır ve hava dolaşımını zorlaştırmayacak şekilde tasarlanır.
6. Taşımacılık araçları veya konteynerler, hayvanların sert iklim ve hava şartlarındaki değişimlerden etkilenmeyecekleri şekilde yapılır ve kullanılır. Özellikle, hayvanların üstünde bulunan dış çatı, güneş ısını emme ve yansıtmayı en aza indirir.
7. Konteyner ve taşımacılık aracının zemini, kaymayı engelleyici şekilde olur. Zemin, hayvanların rahatsızlanmaları ve yaralanmalarını önleyecek şekilde ve idrar ve dışkı sızıntısını en aza indirgeyecek şekilde tasarlanır, yapılır ve muhafaza edilir.
8. Taşımacılık araçları veya konteynerler hayvanların kontrolü ve gerektiğinde hayvanlara su ve yem verilmesi ve bakımlarının yapılması için girişe imkân verecek şekilde tasarlanır ve yapılır.
9. Hayvanların bağlanması gerektiğinde, taşımacılık aracında uygun teçhizat bulundurulur.
10. Hayvanların taşındığı konteynerler, aracın üstüne konan bir işaret ile canlı hayvan bulundurulduğunu net ve açıkça belli eder.
11. Taşımacılık araçları, konteynerler ve akşamları kolay temizleme ve dezenfeksiyona izin verecek şekilde tasarlanır ve yapılır.

Taşımacılık İçin Hazırlık

Madde 7- Planlama

1. Seyahatin herhangi bir safhasında organizasyona, taşımacılığın gerçekleşmesine ve tamamlanmasına dair bilgi verilebilmesi amacıyla her seyahat için hayvanların taşınmasından sorumlu kişi belirlenir.
2. Planlanan seyahat süresinin, evcil hayvanlar, öküz, koyun, domuz, keçi türlerinin taşınmasında sekiz saati aştığı hallerde, taşımacılıktan sorumlu kişi seyahat için öngörülen düzenlemeleri ve özellikle aşağıdaki detayları belirten bir belge hazırlar:
 - a. Taşımacının ve taşımacılık aracının kimliği;
 - b. Sevkıyatın ve ilgili belgelerin tanımlanması (hayvan türleri, hayvan sayısı, veterinerlik belgeleri);
 - c. Hareket yeri ve ülkesi, transfer yerleri, hayvanların boşaltılacağı ve dinlendirileceği yerler ve varış yeri ve ülkesi.
3. Taşımacılıktan sorumlu kişi planlanan seyahatin hareket, transit ve varış yeri ülkelerinin kurallarına uygun olmasını sağlar.
4. Hayvanların iyi durumda olmalarından sorumlu kişi, paragraf 2'de belirtilen belgeye seyahat boyunca taşınan hayvanların nerede kaç kez beslendiği, sulandığı ve dinlendirildiğini kaydeder. Bu belge talep edildiğinde yetkili makama sunulur.
5. Hiçbir hayvan, sağlığı için yolculuk boyunca gerekli uygun koşullar taşımacılıktan sorumlu kişi tarafından, önceden sağlanmadıkça taşınmaz. Uygun olduğu takdirde, hayvanın yolculuk boyunca ve varış yerine geldiğinde ihtiyacı olan su, yem ve dinlenme ihtiyacını karşılayacak düzenlemeler ile gerekli diğer bakımları yapılır ve bu amaçla önceden gerekli bildirimde bulunulur.

6. Herhangi bir gecikmeyi önlemek için, hayvanların sevkıyatında uygun belgeler mevcut bulundurulur ve transit ve ithal formalitelerinin tamamlanması gereken yerlerde mümkün olan en kısa zamanda ilgili kişi bilgilendirilir.

7. Taşımacılıktan sorumlu kişi, taşımacılık süresince yükleme ve boşaltma dâhil, hareket zamanından varışa kadar, hayvanların iyi durumda olmalarına ilişkin sorumluluğun hareket noktasında ve açık bir şekilde tanımlanmış olmasını sağlar.

Madde 8- Refakatçiler

1. Seyahat boyunca hayvanların gerekli bakımını sağlamak için, hayvanların sağlığından sorumlu bir kişi sevkıyata eşlik eder. Sürücü, bu katılımcının görevlerini yerine getirebilir.

2. Refakatçi acil durumlar dâhil olmak üzere, hayvanların taşınması ve bakımını idare edecek düzeyde uygun eğitimi almış veya buna denk bir pratik deneyime sahip olur.

3. Paragraf 1 hükümlerindeki istisnalar aşağıdaki durumlarda olabilir:

a. hayvanların taşınmasından sorumlu kişinin, hayvanların uygun dinlenme, yem ve su verilme yerlerinde bakımı için bir aracı tayin ettiği hallerde;

b. öngörülen sürenin iki katı uzunluğunda bir seyahatte, hayvanların güvenli bir şekilde bağlanmış olarak, yeterli havalandırması olan ve gerektiğinde devrilmeyen bölmelerde yeterli su ve gıdalarının bulunduğu konteynerlerde taşındığı hallerde.

Madde 9- Taşımacılığa Uygunluk

1. Planlanan seyahate uygun olmadıkça hiçbir hayvan taşınmaz.

2. Hasta veya yaralı hayvanlar taşımacılığa uygun kabul edilmez. Ancak, bu hüküm aşağıdakilere uygulanmaz:

a. Taşınmalarının ek bir acıya sebebiyet vermeyeceği hafif yaralı ve hasta hayvanlar;

b. Eğer hastalık veya yaralanma bir araştırma programının parçası ise, ilgili yetkili makam tarafından onaylanmış bilimsel veya deney amacı ile taşınan hayvanlar;

c. Acil tedavi için veya acil tedavi sonrasında bir veteriner gözetiminde taşınan hayvanlar.

3. Çok genç ve yeni doğum yapmış ve hamileliğin ileri safhalarında olan hayvanlar için özel ihtimam gösterilir:

-Hamile dişi memeliler, doğumdan önce hamilelik süresinin en az % 10'una eşit bir dönem ve doğumdan sonraki en az bir hafta boyunca taşınmazlar.

-Yeni doğmuş memeli hayvanların göbekleri tamamen iyileşmeden taşınmazlar.

4. Eğer veterinerlik tavsiyesi üzerine ve tek tek her duruma göre gerekli önlemler alınmışsa, doğumdan sonra, ayakta durabilen bir tay ile ahıra giren kısıraklar için yetkili makam tarafından istisna yapılabilir.

Hayvanların sağlıkları için mutlak suretle gerekli olmadıkça, yatıştırıcılar kullanılmaz; yalnızca ulusal mevzuata uygun olarak veterinerlik tavsiyesini takiben kullanılır.

Madde 10- Kontrol/Belge

1. Hayvanlar, uluslararası taşımacılık için yüklenmeden önce, seyahatin başladığı ülkenin yetkili bir veterineri tarafından seyahate uygunluk bakımından kontrol edilirler.

2. Yetkili veteriner, hayvanların kimliğini; planlanan seyahate uygunluğunu ve mümkünse kayıt numarasını ve mümkünse tescil numarası veya taşımacılık araçlarını ve kullanılan taşımacılık tipini tanımlayan diğer araçları belirten bir belge verir.

3. İlgili Taraflar arasında anlaşma ile kararlaştırılan belirli durumlarda bu madde hükümleri uygulanmayabilir.

Madde 11- Yükleme Öncesi Dinlenme, Su ve Yem Verilmesi

1. Hayvanlar planlanan seyahat için hazırlanır, verilecek yiyeceğe alışkın ve yem ve su dağıtım sistemlerini kullanabilecek durumda olurlar. Hayvanlara dinlenmeleri, su ve yem alabilmeleri için uygun bir zaman dilimi sağlanır.

2. Taşınmanın stresini azaltmak için planlanan seyahatten önce, taşıma tipine alıştırmak üzere vahşi hayvanlar gibi belirli bazı hayvanların ihtiyaçlarına gereken dikkat gösterilecektir.

3. Beraber büyümeyen veya birbirine alışık olmayan hayvanların birlikte taşınmasından mümkün oldukça kaçınılır.

Yükleme ve Boşaltma

Madde 12- İlkeler

1. Hayvanlar, yaralanma veya acı çekmelerine yol açmayacak şekilde yüklenir ve boşaltılır.
2. Hayvanlar, yeterli boş alan (zemin ve yükseklik) bırakılacak şekilde yüklenir ve Madde 17'deki ayırma gereksinimleri karşılanır.
3. Hayvanlar sevkiyat yerinden hareket saatine en yakın zamanda yüklenir.
4. Hayvanlar varış yerlerine ulaşmalarında en kısa zamanda boşaltılır, yeterli miktarda su verilir ve gerekirse beslenir ve dinlendirilir.

Madde 13- Teçhizat ve Usuller

1. Bu amaca uygun yapılmış konteynerler hariç, hayvanların yükleme ve boşaltma işlemleri, uygun olarak tasarlanmış ve yapılmış rampa, asansör veya yük iskelesi ile gerçekleştirilir. Elle boşaltma küçük hayvanlar için uygulanabilir ve hatta rampadan çıkmakta zorluk çekebilecek genç hayvanlar için tercih edilir. Tüm yükleme ve boşaltma araçları amaçlarına uygun, sağlam ve iyi onarımdan geçmiş olurlar.
2. Hayvanların yürüdüğü tüm rampalar ve yüzeyler, hayvanların kayma ve düşmesini önleyecek ve eğimleri düşmelerini asgari düzeyde tutacak şekilde tasarlanır ve yapılır. Yüzeylerin eğimleri 10 dereceden fazla ise, hayvanların daha az güçlük veya risksiz bir şekilde tırmanmalarını veya inmelerini sağlayacak bir sistem monte edilir.
3. Taşıma ünitesinin iç kısmı, türlerin belirli gereksinimlerine dayanarak hayvanların yüklemeye nereye gittiklerini görebileceği şekilde aydınlatılır.
4. Hayvanlar, sadece tamamen temizlenmiş ve mümkünse dezenfekte edilmiş taşımacılık araçlarına yüklenir.
5. Hayvanlarla aynı taşımacılık araçlarında taşınan eşyalar, hayvanların acı çekmeleri, yaralanmaları ve rahatsız olmalarına neden olmayacak şekilde yerleştirilir.
6. Taşımacılık aracı içindeki hayvan yüklü konteynerlerin birbiri üzerine dizilmiş olmaları durumunda, aşağıda bulunan hayvanların üstüne dışkı ve idrar akmayacak şekilde önlemler alınır.

Madde 14- Muamele

1. Hayvanlara sarsıntı ve rahatsızlığı asgari düzeye indirecek şekilde, önlenabilir ıstırap ve yaralanmalardan korumak için sakin ve nazik bir şekilde muamele edilir.
2. Yüklemeye ve boşaltma sırasında gürültü, taciz ve aşırı güç kullanımından kaçınılır. Hayvanlara baskı veya vücutlarının hassas bir yerine basınç uygulanmaz. Özellikle hayvanların kuyrukları kıvrılmaz, bükülmez, kırılmaz ve gözleri bağlanmaz. Hayvanlara yumruk veya tekme atılmaz.
3. Hayvanlar başlarından, kulaklarından, boynuzlarından, ayaklarından veya postlarından acı verecek şekilde mekanik araçlarla asılı tutulmazlar, kaldırılmazlar ya da sürüklenmezler.
4. Hayvanlara kılavuzluk edecek araçlar sadece bu amaçla kullanılır. Elektrik şoku veren cihazların kullanımından mümkün oldukça kaçınılır. Her halükârda bu cihazlar hareket etmemekte ısrar eden yetişkin büyükbaş hayvanlar ve yetişkin domuzlar için ve sadece önlerinde hareket edecekleri yer olduğunda kullanılır. Elektrik şoku bir saniyeden uzun sürmeyecek ve sadece kaba etler arasındaki kaslara verilir. Hayvan cevap vermediği takdirde bu şoklar yinelenmez.
5. Hayvanlara bakan kişiler sivri uçlu aletler ve diğer cihazları kullanmazlar. Hayvanları yönlendirmek için kullanılan sopalar veya diğer aletler zarar verip acıtmayacak veya yaralanmalarına neden olmayacak şekilde sadece hayvanların gövdesinde kullanılabilir.

Madde 15- Ayırma

1. Hayvanlar karışık olarak taşındıklarında, taşımacılık sırasında, yaralanma ve acı çekmeleri muhtemel ise ayrı yerlere konulurlar. Bu özellikle aşağıdakilere uygulanır:

- a. farklı türlerdeki hayvanlar;
- b. birbirine düşman hayvanlar;
- c. önemli ölçüde farklı boyut ve yaşta olan hayvanlar;
- d. kısırlaştırılmamış yetişkin hayvanlar;
- e. bağlı ve bağlı olmayan hayvanlar.

2. 1. paragrafın hükümleri, hayvanların uygun gruplar içinde yetiştirildiği, birbirlerine alışkın olduğu ve ayırımın rahatsızlık yaratacağı veya dişilerin kendilerine bağımlı küçük hayvanlara eşlik ettiği durumlarda uygulanmaz.

Taşımacılık Uygulamaları

Madde 16- Zeminler ve Yatak

Taşımacılık aracı veya konteynerlerin zemin yüzeyleri idrar ve dışkı akıntılarını ve kaymayı asgariye indirecek şekilde olur. Hayvanlara aynı avantajları sağlayan alternatif yöntemler kullanılmadığı sürece, taşıma aracı ve konteyner zeminleri, idrar ve dışkıyı emen ve yeterli düzeyde dinlendirici bir malzemeyle kaplanır.

Madde 17- Boş Alanlar (zemin bölgesi ve yükseklik)

1. Hayvanlara taşımacılık aracı ve konteynerlerde doğal duruş şekillerinde ayakta durabilecekleri yeterli boş alan bırakılır. Aynı zamanda, bir teknik protokol veya hayvanların korunmasını gerektiren özel şartlar aksini gerektirmedikçe uzanabilecekleri bir alan da sağlanır.

Bu Sözleşmenin 34. maddesine uygun olarak hazırlanacak teknik bir protokol hayvanlar için asgari boş alanları saptar.

2. Aşırı hareketten kaynaklanan yaralanmaları önlemek amacıyla, büyük hayvan gruplarını ayırmak veya düzenleme yapılmadığı takdirde çok fazla boşluk kalmasına sebep olacak daha az sayıda hayvanları içeren bir kanadı ayırmak için bölmeler kullanılır.

3. Bölmeler, hayvan türleri ve boyutlarına uygun olur ve hayvanların yaralanmaları ve acı çekmelerini önleyecek şekilde yerleştirilir, güvenliği sağlanır ve muhafaza edilir.

Madde 18- Hayvanların Bağlanması

Hayvanlar bağlanmasında kullanılan halat, yular veya diğer malzemeler normal taşıma şartlarında kopmayacak ve gerektiğinde hayvanların oturmalarına, yatmalarına, beslenmelerine izin verecek kadar güçlü olur. Bunlar, boğulma ve yaralanmalara sebep vermeyecek şekilde tasarlanır. Hayvanlar boynuz, ayak ve burunlarından bağlanamaz ve iki ayaklarından bağlı şekilde taşınmaz. Hayvanlar sadece hızlı bir şekilde serbest bırakılabilecek cihazlarla bağlanırlar.

Madde 19- Havalandırma ve Isı

1. Taşınacak hayvanların özellikle çeşit ve sayıları ile seyahat süresince beklenen hava şartları dikkate alınarak, hayvanların ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli havalandırma sağlanır.

2. Konteynerler havalandırılmalarını zorlaştırmayacak şekilde istiflenir.

3. Hayvanların kötü ısı ve nem şartlarında taşınacağı durumlarda sağlıklarının korunmasına uygun düzenlemeler yapılır.

Madde 20- Su, Yem ve Dinlenme

1. Taşımacılık sırasında, hayvanlara tür ve yaşlarına göre uygun aralıklarla su ve yem verilir, dinlenme fırsatı sağlanır.

2. Bu sözleşmenin 34. maddesine uygun olarak hazırlanan teknik bir protokol azami seyahat süreleri ile minimum besleme ve sulama aralıklarını ve dinlenme sürelerini belirler.

3. Su ve yem iyi kalitede olmalı ve pislik ve mikrobu asgariye indirgeyecek şekilde verilmelidir.

Madde 21- Emzirme Dönemindeki Dişiler

Yeni doğan yavrularının refakat etmediği emziren dişiler uzun süreli taşınmazlar. Ancak bunun mümkün olmadığı durumlarda, yükleme öncesi ve seyahat sırasında 12 saatten fazla olmayan aralıklarla sağılırlar.

Madde 22- Aydınlatma

Taşımacılık araçları hayvanların genel kontrolüne uygun olarak, su ve yem verilmesi için ve gerekli olduğu yerlerde, yolculuk süresince, taşınabilir veya sabit aydınlatma cihazları ile donatılır.

Madde 23- Konteynerler

1. Konteynerler, taşımacılık ve genel muamele sırasında dikine tutulur ve şiddetli sarsıntı ve sallantılar en aza indirgenir.
2. Konteynerler taşımacılık aracının hareketiyle yer değiştirmeyi önleyecek şekilde emniyete alınır.

Madde 24- Taşımacılık Süresince Bakım

Hayvanların sağlığından sorumlu kişi her fırsatta hayvanların kontrolünü yapar ve gerekirse uygun bakımı uygular.

Madde 25- Taşımacılık Sırasında İlk Yardım ve Yaralanma Bakımı

Taşımacılık sırasında hastalanan veya yaralanan hayvanların en kısa zamanda ilk yardım bakımı yapılır ve gerekli ise uygun veteriner tedavisi sağlanır veya daha fazla acıya yol açılmaması için öldürülür.

Özel hükümler**Madde 26- Demiryolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler**

1. Hayvanların taşınmasında kullanılan demiryolu vagonu, canlı hayvan bulunduğunu belirten bir işaret taşır. Hayvanlar konteynerlerde taşınmadıkça, demiryolu vagonunun iç duvarlarına hayvanların bağlanabileceği uygun yükseklikte çubuklar ve halkalar monte edilir, düz ve uygun malzeme ile kaplanır.
2. Yavru hayvanların farklı kutularda taşınmadığı durumlarda, hepsi vagonda aynı yöne veya birbirlerine bakacak şekilde bağlanırlar. Bununla birlikte, taylor ve terbiye edilmemiş hayvanlar bağlanmazlar.
3. Büyük hayvanlar, aralarında bir refakatçinin hareket edebileceği şekilde yüklenir.
4. Trenler monte edilirken ve demiryolu vagonlarının tüm seyahati boyunca, içinde hayvan bulunan bir vagonun sallanmasını önleyecek her türlü önlem alınır.
5. Demiryolu vagonları durduğunda veya hava şartları değiştiğinde, bu Sözleşmenin 24. maddesinde öngörüldüğü üzere, hayvanların kontrolü için her fırsattan yararlanılır.

Madde 27- Karayolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler

1. Hayvanların taşındığı araçlar açık ve görülebilir bir şekilde canlı hayvan bulunduğunu belirten işaret taşırlar.
2. Araçlar düzenli hızlanma, yavaşlama ve dönüş yapacak şekilde sürülür.
3. Araçlarda, bu Sözleşmenin 13. maddesine uygun olarak, uygun yükleme ve boşaltma teçhizatları bulundurulur.
4. Araç durduğunda veya hava şartları değiştiğinde, bu Sözleşmenin 24. maddesinde öngörüldüğü şekilde hayvanların kontrolü için her fırsattan yararlanılır.

Madde 28- Suyolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler (Ro-Ro araçları hariç)

1. Taşınan hayvanların sağlık gereksinimlerini karşılamak amacıyla, yüklemenin yapıldığı yerdeki ülkenin yetkili makamı yüklemeye izin verilmeden önce aşağıdaki hususları kontrol eder:

- a. bu amaçla yapılmış veya canlı hayvan taşımacılığı için dönüştürülmüş gemilerin durumu;
 - b. hayvanların taşınacağı diğer araçlardaki düzenlemeler.
2. Havalandırma sistemindeki herhangi bir enerji zafiyetini saptayacak bir alarm sistemi monte edilir.

Uygun bir havalandırma sisteminin temini için ana kaynaktan açık bir şekilde ayrılmış, ikinci bir yeterli güç kaynağı sağlanır.

3. Hayvanlar deniz suyundan yeterli bir şekilde koruma sağlayan konteyner veya başka yapılar içinde olmadıkça, açık güvertede taşınmazlar.

4. Hayvanların gemiye biniş ve inişlerinde, geminin canlı hayvan güvertesi ile rıhtım arasında uygun iskele tahtası, rampa ve yürüyüş yolu bulunması sağlanır.
5. Canlı hayvan gemisine hayvanların yüklenmesi ve boşaltılması yetkili bir veteriner gözetiminde yapılır.
6. Hayvanların ikamet edecekleri yer, rampa ve geçiş tahtaları, yükleme ve boşaltma sırasında hayvanların nereye gittiklerini görebilecekleri şekilde, türlerin belirli gereksinimlerine uygun olarak aydınlatılır.
7. Tüm konteyner, kafes ve ahır bölmeleri hayvanların ve refakatçinin doğrudan erişimine uygun olmalıdır.
8. Hayvanların geçitleri taşınacak türlere uygun olmalı ve özellikle sivri kenar ve keskin uçlardan arındırılmış ve çıkıntılar asgari düzeyde olmalıdır.
9. Geminin hayvanların yerleştirildiği tüm bölümleri, etkili bir drenaj ile donatılır ve iyi sıhhi şartlarda muhafaza edilir.
10. Gemi seyahatinin uzunluğu dikkate alınarak, hayvanların ihtiyaçları için gemide yeterli miktarda temiz ve taze su ve yem ile uygun yatma yeri tedarik edilir.
11. Beklenmeyen gecikme ihtimaline binaen yeterli su rezervi ve uzun seyahatlerde yem ve yatma yeri tedarik edilir.
12. Yem ve yatma yeri kuru bir ortamda ve deniz ve havadan korunacak şekilde muhafaza edilir. Yem ve yatma yeri havalandırma, drenaj sistemi, geçit ve aydınlatmayı etkilememelidir.
13. Hayvanların türlerine, boyutlarına ve sayılarına uygun su ve yiyecek teçhizatı sağlanır.
14. Seyahat boyunca hastalanan veya yaralanan hayvanların tecrit edilme şartları sağlanır.
15. Acil durumlarda, bu Sözleşmenin 25. maddesine uygun olarak bir hayvan öldürülebilir. Bu amaçla, türlere uygun bir öldürme yöntemi mevcut bulundurulur.

Madde 29- Ro-Ro Gemilerinde Karayolu Taşıtları veya Demiryolu Vagonları İçinde Taşımaya İlişkin Özel Hükümler

1. Hayvanların Ro-Ro gemisi güvertesinde demiryolu vagonu veya karayolu taşıtı içinde taşınması halinde, özellikle kapalı güvertelerde, seyahat boyunca hayvanlar için yeterli havalandırma sağlanmasına dikkat edilir. Karayolu taşıtları ve demiryolu vagonları, hayvanların mümkün olduğunca çok temiz hava alabileceği şekilde istiflenir.
2. Hayvanların sağlığından sorumlu kişiye, seyahat boyunca hayvanları kontrol etmesi ve gerekli ise su ve yem vermesi için hayvanlara erişim imkanı sağlanır.
3. Karayolu araçları, demiryolu vagonları ve konteynerler gemiye güvenli bir bağlanmalarını sağlayacak şekilde tasarlanmış ve yerleştirilmiş yeterli sayıda emniyetmaMKrı ile donatılır. Karayolu araçları, demiryolu vagonları ve konteynerler geminin hareketi ile yer değiştirmelerini önleyecek şekilde, seyahat başlamadan önce emniyete alınır.
4. İçinde hayvanların bulunduğu karayolu araçları ve demiryolu vagonları, kendilerinin de koruma sağladığı dikkate alınarak ve deniz suyundan yeterli koruma sağlayacak şekilde geminin açık güvertesinde taşınır.
5. Geminin havalandırma sistemindeki herhangi bir enerji kaybını tespit edebilecek bir alarm sistemi monte edilir. Uygun bir havalandırma için ikinci bir yeterli güç kaynağı temin edilir.
6. Beklenmeyen gecikmeler veya gerekli diğer hallerde hayvanlara taze su ve yem temini için gerekli düzenlemeler yapılır.
7. Acil durumlarda, seyahatin iki saati aşması halinde, bu Sözleşmenin 25. maddesinde yer alan hükümlere uygun olarak bir hayvan öldürülebilir. Bu amaçla, türlere uygun bir öldürme yöntemi mevcut bulundurulur.

Madde 30- Havayolu ile Taşımacılığa İlişkin Özel Hükümler

1. Seyahat boyunca, hava kalitesi, ısı ve basıncın uygun oranlarda sağlanmadığı hiçbir durumda hayvanlar taşınmaz.
2. Kaptana uçakta bulunan tüm canlı hayvan sayısı, yerleri ve türleri ile yapılması gerekenler hakkında bilgi verilir. Erişilebilen kargo bölümlerindeki hayvanlar bakımından karşılaşılan herhangi bir düzensizlik derhal kaptana bildirilir.
3. Hayvanlar uçağa, uçağın planlanan hareket saatine en yakın zamanda yüklenir.
4. İlaçlar sadece belirli problemlerin mevcut olduğu durumlarda ve yetkili bir kişi veya bir veteriner tarafından kullanılır. Uçuş sırasında verilen her tür ilaç hakkında kaptan en kısa sürede bilgilendirilir.
5. Acil ve refakatçinin erişim imkanı bulunan durumlarda, bu Sözleşmenin 25. maddesine uygun olarak ve kaptanın da mutabakatı alınmak suretiyle, türlere uygun bir yatıştırıcı veya ötenazi imkanı mevcut bulundurulur.
6. Refakatçiye uçuş hareketinden önce, uçuş sırasındaki iletişim prosedürü hakkında bilgi verilir ve refakatçinin uçak personeli ile etkin bir şekilde haberleşebilmesi sağlanır.

Çok Taraflı İstişareler

Madde 31- Çok Taraflı İstişareler

1. Taraflar, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıl içinde ve izleyen her beş yılda bir veya Tarafların çoğunluğunun talebi doğrultusunda daha sık aralıklarla, Avrupa Konseyi bünyesinde çok taraflı istişarelerde bulunurlar.
2. Bu istişareler Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından düzenlenecek toplantılarda yapılır.
3. Taraflar, bu istişarelere katılmak üzere bir veya daha fazla temsilci atama hakkına sahiptirler. Taraflar her toplantıdan en az bir ay önce Avrupa Konseyi Genel Sekreterine temsilci(lerin) isimlerini bildirirler. Taraflar oy hakkına sahiptirler. Sözleşmeye Taraf olan her Devletin bir oy hakkı vardır.
4. Avrupa Topluluğu, kendi yetki alanları içinde. Sözleşmeye Taraf olan üye Devletlerin sayısı kadar oy hakkına sahiptir; ilgili üye devletler kendi oy haklarını kullanırken Avrupa Topluluğu, bunun tersi durumda ise ilgili ülkeler oy haklarını kullanamazlar.
5. Taraflar uzman görüşüne başvurabilirler. Kendi girişimleriyle veya ilgili organın talebi üzerine, bu Sözleşme kapsamındaki alanlarda teknik nitelikli herhangi bir ulusal ya da uluslararası, hükümet veya hükümet dışı bir organı istişarelerinin birinde veya bir bölümünde gözlemci olarak temsil edilmek üzere davet edebilirler. Bu organları veya uzmanları davet kararı üçte iki oy çokluğu ile alınır.
6. Her istişareden sonra, Taraflar Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine istişare ve Sözleşmenin işleyişi konusunda bir rapor sunar.
7. Bu Sözleşme hükümlerine tabi olmak kaydıyla, Taraflar istişareler için usul kuralları hazırlarlar.

Madde 32- Çok Taraflı İstişarelerin Özellikleri

Çok taraflı istişareler çerçevesinde, Taraflar bu Sözleşmenin uygulanmasını izlemekten sorumlu olurlar. Özellikle;

- a. 34. madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşme için teknik Protokoller hazırlayabilirler;
- b. Bu Sözleşmede gerekli değişiklikleri önerebilirler ve 35. madde hükümleri uyarınca teklif edilen önerileri inceleyebilirler;
- c. Bir veya daha fazla Tarafın talebi üzerine, bu Sözleşmenin yorumlanması ile ilgili soruları inceleyebilirler;
- d. Bu Sözleşmeye katılmaya davet edilecek ülkelerle ilgili olarak Bakanlar Komitesine tavsiyelerde bulunabilirler.

Teknik Protokoller

Madde 33- Konu

Taraflar, boş alanlar (madde 17) ile besleme, sulama ve dinlenmeye (madde 20) ilişkin olarak, bu Sözleşme için teknik protokolleri kabul ederler. Ayrıca, bu Sözleşmede yer alan hükümlerin uygulanması için teknik kurallar oluşturulması amacıyla da teknik protokoller kabul edebilirler.

Madde 34- Onay ve Yürürlüğe Giriş

1. Bir Teknik Protokol, oyların üçte iki çoğunluğu ile kabul edilir ve onay için Bakanlar Komitesine sunulur. Onaydan sonra, bu metin kabul için Taraflara iletilir.
2. Teknik Protokol, kabul eden Taraflar için, en az ikisi Avrupa Konseyi üyesi devletlerden olmak üzere üç Tarafın Genel Sekreter'e Protokolü kabul ettiklerini bildirmiş olduğu tarihten sonraki bir aylık sürenin sona erişini izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girer. Protokol, sonradan kabul eden herhangi bir Taraf için, Genel Sekretere kabulünü bildirdiği tarihten sonraki bir aylık sürenin sona erişini takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girer.
3. Taraflar, Teknik Protokollerin hazırlanması amacıyla hayvan taşımacılığındaki yeni yöntemleri ve bilimsel araştırmalardaki gelişmeleri takip ederler.

Madde 35- Değişiklikler

1. Sözleşmenin teknik Protokolünde bir Taraf Devlet veya Bakanlar Komitesi tarafından önerilen herhangi bir değişiklik, Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine bildirilecek ve onun tarafından Avrupa Konseyi Üye Devletlerine, Avrupa Topluluğuna bu Sözleşmeye katılan veya katılmaya davet edilen herhangi olmayan bir devlete 38. madde hükümlerine uygun olarak bildirilecektir.
2. Bir önceki paragrafın hükümlerine uygun olarak önerilen bir değişiklik, Genel Sekreter tarafından iletiliği tarihi takiben altı aydan az olmayacak bir süre içerisinde, tarafların üçte iki çoğunluğuyla kabul edilebileceği çok taraflı bir istişarede incelenecektir. Kabul edilen metin taraflara gönderilecektir.
3. Çok taraflı istişarede kabulünden sonra on sekiz aylık bir sürenin bitimini takip eden ayın birinci günü Tarafların üçte ikisinden fazla itiraz olmadığı takdirde, herhangi bir değişiklik, itirazını bildirmeyen Taraflar için yürürlüğe girecektir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Madde 36- Anlaşmazlıkların Çözümü

1. Bu Sözleşme hükümlerinin uygulanması veya yorumlanması ile ilgili herhangi bir ihtilaf çıkması durumunda, ilgili Tarafların yetkili makamları birbirleri ile istişarede bulunurlar. Taraflar, yetkili makamlarının adreslerini ve isimlerini Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirirler.
2. Anlaşmazlığın bu yolla çözümlenememesi durumunda, ihtilaf tarafların biri veya diğerinin talebi üzerine bu anlaşmazlık tahkime havale edilir. Taraflar bir hakem atar ve iki hakem bir bilirkişi tayin eder. Taraflardan birinin, hakem talebini izleyen üç ay içinde hakem atamaması durumunda, ihtilaf diğer tarafın talebi ile bu hakem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı tarafından atanır. Eğer Başkan ihtilaf taraflardan birinin vatandaşı ise bu görev Başkan Yardımcısı, Başkan Yardımcısı da ihtilaf taraflardan birinin vatandaşı ise, bu görev ihtilaf tarafların vatandaşı olmayan ve Mahkeme'nin en kıdemli hâkimi tarafından yerine getirilir. Aynı yöntem hakemlerin bilirkişi konusunda anlaşamadığı durumlarda da uygulanır.

Biri Avrupa Topluluğu üyesi, diğeri bir Taraf Devlet olan iki Taraf arasında bir anlaşmazlık olması halinde, diğer Taraf, hakemlik talebini üye Devlet ve Topluluğa bildirir. Üye Devlet veya Topluluk sözkonusu bildirim almalarından itibaren üç ay içerisinde, anlaşmazlığa birlikte ya da ayrı ayrı taraf olup olmayacaklarını tebliğ eder. Belirtilen süre içinde böyle bir tebligatın yapılmaması halinde, üye Devlet ve Topluluk tahkim kurulunun oluşumunu ve çalışma usullerini düzenleyen hükümlerin uygulanması amacıyla, anlaşmazlığın tek ve aynı tarafı olarak kabul edilirler. Üye Devlet ve Topluluğun, kendilerini ortaklaşa anlaşmazlık tarafı olarak sunmaları halinde de aynı uygulama geçerlidir.

3. Tahkim Kurulu kendi usullerini belirler. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Sözleşmeye dayalı bu kurulun karar nihaidir.

4. Anlaşmazlıkların çözümlenmesi prosedürü, Avrupa Topluluğunun yetkisi dâhilindeki anlaşmazlıklarla veya Avrupa Topluluğu üyesi taraflar arasındaki veya bu üyelerle Topluluk arasındaki yetki kapsamındaki tanımlarla ilgili olarak uygulanmaz.

Nihai Hükümler

Madde 37- İmza, Onay, Kabul, Uygun Bulma

1. Bu Sözleşme Avrupa Konseyi üye Devletleri ve Avrupa Topluluğu'nun imzalarına açıktır. Onay, kabul ve uygun bulmaya tabidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilir.

2. 13 Aralık 1968 tarihinde Paris'te imzaya açılan, Hayvanların Uluslararası Taşımacılık Sırasında Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesine Taraf hiçbir Devlet, sözkonusu Sözleşme'yi daha önce feshetmemişse veya eşzamanlı olarak feshetmedikçe, onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi edemez.

3. Bu Sözleşme, dört Devlet'in önceki paragraf hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmeye bağlı olmayı kabul ettiğini ifade ettiği tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.

4. Önceki iki paragrafın uygulanmasında, 13 Aralık 1968 tarihli Sözleşme'nin feshinin bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesiyle eş zamanlı olarak gerçekleşmemesi durumunda, bir Taraf Devlet veya Avrupa Topluluğu, onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi ederken, bu Sözleşme yürürlüğe girinceye kadar 13 Aralık 1968 tarihli Sözleşme'yi uygulamaya devam edeceğini beyan edebilir.

5. Sözleşmeyle bağlanma iradesini sonradan beyan eden imzacı Devletler veya Avrupa Topluluğu bakımından, bu Sözleşme, onay, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 38- Üye Olmayan Devletlerin Katılımı

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü 20.d maddesinde belirtilen çoğunluk kararı ve Komitede oturmaya yetkili Sözleşmeci Devletlerin temsilcilerinin oybirliğiyle üye olmayan bir devleti bu Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Bu Sözleşmeye katılan herhangi bir devlet açısından Sözleşme, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne katılım belgelerinin teslim tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 39- Ülkesellik Hükümü

1. Herhangi bir Devlet veya Avrupa Topluluğu imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesini teslim ederken, bu Sözleşmenin uygulanacağı yer ya da yerleri belirtebilir.

2. Herhangi bir Devlet ya da Avrupa Topluluğu, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne muhatap bir deklarasyon ile, bu Sözleşme'nin uygulanmasını deklarasyonla belirtilen diğer yerler için genişletebilir. Bu yer açısından Sözleşme, Genel Sekreter tarafından bu deklarasyonun alındığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.

3. Önceki iki paragraf uyarınca yapılan herhangi bir deklarasyon, bu deklarasyonda belirtilen herhangi bir yer ile ilgili olarak Genel Sekreter'e muhatap bir bildirim ile geri çekilebilir. Geri çekme, Genel Sekreter tarafından bu bildirim alındığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 40- Fesih

1. Herhangi bir Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne muhatap bir bildirim aracılığı ile bu Sözleşme'yi feshedebilir.

2. Bu fesih, Genel Sekreter tarafından bu bildirim alındığı tarihi izleyen altıncı ayda yürürlüğe girer.

Madde 41- Bildirimler

1. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, Avrupa Topluluğu'na ve bu Sözleşmeye Taraf olan veya Taraf olmaya davet edilen her Devlete aşağıdakileri bildirir;

- herhangi bir imza;
- herhangi bir onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesi;
37. ve 38. maddelere uygun olarak herhangi bir yürürlüğe giriş tarihi;
- Bu Sözleşme ile ilgili herhangi bir bildirim ya da gelişme.

Bu Sözleşme, aşağıda imzası olan tam yetkili kişilerce imzalanmıştır.

6 Kasım 2003 tarihinde Kişinev'de, İngilizce ve Fransızca dillerinde, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak ve Avrupa Konseyi arşivlerinde muhafaza edilmek üzere tek bir nüsha halinde hazırlanmıştır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri her üye Devlete, Avrupa Topluluğu'na ve bu Sözleşmeye katılıma davet edilen herhangi bir Devlete tasdik edilen nüshaları gönderir.

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK SÖZLEŞMESİ

Onay Kararnamesi :	29/8/1996 Sayı: 4177
Bakanlar Kurulu Kararı :	21/11/1996
Yayımlandığı Resmî Gazete:	27.12.1996/22860
Yürürlük:	27.12.1996

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi

Önsöz

Biyolojik çeşitliliğin kendi başına taşıdığı değer ve biyolojik çeşitlilik ile bunun unsurlarının ekolojik, genetik, sosyal, ekonomik, bilimsel, kültürel, rekreatif ve estetik değerlerinin farkında olarak,

Ayrıca, biyosferdeki yaşam sürdürme sistemlerinin idame ettirilmesi ve evrimi için biyolojik çeşitliliğin taşıdığı önemin de bilincinde olarak,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının insanlığın ortak sorunu olduğunu teyit ederek, Devletlerin kendi biyolojik kaynakları üzerinde hükümran haklara sahip olduğunu bir kez daha teyit ederek,

Ayrıca, Devletlerin kendi biyolojik çeşitliliklerini korumakla ve kendi biyolojik kaynaklarını sürdürülebilir biçimde kullanmakla yükümlü olduklarını bir kez daha onaylayarak,

Biyolojik çeşitliliğin belirli insan faaliyetleri yüzünden önemli ölçüde azalmakta olmasından kaygı duyarak,

Biyolojik çeşitlilikle ilgili genel veri ve bilgi eksikliğinin, ve uygun tedbirlerin planlanmasına ve uygulanmasına esas oluşturacak temel bir kavrayışın sağlanması için acilen bilimsel, teknik ve kurumsal imkânları geliştirme ihtiyacının bilincinde olarak,

Biyolojik çeşitlilik kaybının veya önemli ölçüde azalmasının nedenlerini kaynağında önceden tahmin etmenin, önleminin ve bu nedenlerle mücadele etmenin yaşamsal önem taşıdığını kaydederek,

Ayrıca, biyolojik çeşitliliğin önemli ölçüde azalması veya yok olması tehdidi söz konusu olduğunda, tam bir bilimsel kesinlik bulunmamasının, bu tehdidi önleyecek veya en aza indireyecek tedbirleri ertelemek için bir gerekçe olarak kullanılmaması gerektiğini de kaydederek,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının temel gereğinin, ekosistemlerin ve doğal yaşam ortamlarının "in-situ" korunması ve yaşayabilir tür nüfuslarının doğal ortamlarında idame ettirilmesi ve geri kazanılması olduğunu da kaydederek,

Tercihan menşe ülkede, "ex-situ" tedbirlerin de önemli bir rolü olduğunu da kaydederek, Geleneksel yaşam tarzlarını kendinde somutlaştıran birçok yerli ve yerel topluluğun biyolojik kaynaklara geleneksel olarak yakından bağımlı olduğunu dikkate alan, ve biyolojik

çeşitliliğin korunması ile bunun unsurlarının sürdürülebilir kullanımı bakımından anlamlı geleneksel bilgilerin, yeni yöntemlerin ve uygulamaların kullanımından doğacak yararları adil biçimde paylaşmanın arzu edildiğini de kabul ederek,

Ayrıca, biyolojik çeşitliliğin korunmasında ve sürdürülebilir kullanımında kadınların üstlendiği yaşamsal rolü kabul eden ve biyolojik çeşitliliğin korunması için kadınların her düzeyde politika oluşturulmasına ve uygulanmasına tam katılımına ihtiyaç duyulduğunu teyit ederek,

Biyolojik çeşitliliğin korunması ve unsurlarının sürdürülebilir kullanımı için Devletler, hükümetlerarası örgütler ve hükümetlerdışı sektör arasında uluslararası, bölgesel ve küresel işbirliğinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu ve bu işbirliğinin önemini vurgulayarak, Yeni ve ek mali kaynak temininin ve ilgili teknolojilere uygun, biçimde erişmenin, dünyanın biyolojik çeşitlilik kaybının üstesinden gelme kabiliyetinde büyük bir artışa yol açmasının beklenebileceğini takdir ederek,

Ayrıca, yeni ve ek mali kaynak temini ve ilgili teknolojilere uygun erişim de dahil olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını karşılamak için özel tedbirlere gerek duyulduğunu da takdir ederek,

Bu konuda en az gelişmiş ülkelerin ve küçük ada Devletlerinin özel koşullarını kaydederek, Biyolojik çeşitliliğin korunması için önemli ölçüde yatırım yapılması gerektiğini ve bu yatırımlardan çok çeşitli çevresel, ekonomik ve sosyal yarar sağlanacağını beklendiğini dikkate alarak,

Ekonomik ve sosyal kalkınma ile yoksulluğun kökünden yok edilmesinin gelişmekte olan ülkelerin ilk ve önemli önceliği olduğunu doğrulayarak,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının, giderek artan dünya nüfusunun gıda, sağlık ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasında son derece önemli olduğunun, ve bu amaçla hem genetik kaynaklara hem de teknolojilere erişimin ve bunların paylaşılmasının yaşamsal önem taşıdığı bilincinde olarak,

Biyolojik çeşitliliğin korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının sonuçta, Devletler arasında dostane ilişkileri güçlendireceğini ve insanlık için barışa katkıda bulunacağını kaydederek, Biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve unsurlarının sürdürülebilir kullanımına ilişkin mevcut uluslararası düzenlemeleri geliştirmeyi ve tamamlamayı arzu eden, ve Biyolojik çeşitliliği mevcut ve gelecekteki nesiller yararına korumaya ve sürdürülebilir biçimde kullanmaya kesin kararlı olarak,

AKİT TARAFLAR

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır.

Amaçlar

MADDE 1: Bu Sözleşme'nin, ilgili hükümleri uyarınca takip edilecek amaçları, biyolojik çeşitliliğin korunması; bu çeşitliliğinin unsurlarının sürdürülebilir kullanımı genetik kaynaklar ve teknoloji üzerinde sahip olunan bütün hakları dikkate almak kaydıyla, bu kaynaklara gereğince erişimin ve ilgili teknolojilerin gereğince transferinin sağlanması, ve uygun finansmanın tedariki de dahil olmak üzere, genetik kaynakların kullanımından doğan yararların adil ve hakkaniyete uygun paylaşımıdır.

Kullanılan Terimler

MADDE 2: Bu Sözleşme'de:

"Biyolojik çeşitlilik", diğerlerinin yanı sıra kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olduğu- ekolojik kompleksler de dahil olmak üzere tüm kaynaklardan canlı organizmalar arasındaki farklılaşma anlamındadır; türlerin kendi içindeki ve türler arasındaki çeşitlilik ve ekosistem çeşitliliği de buna dahildir.

"Biyolojik kaynaklar", genetik kaynakları, organizmaları veya parçalarını, popülasyonları veya ekosistemlerin insanlık için şimdiden ya da gelecekte kullanım imkânı veya değeri olan diğer biyotik unsurlarını kapsar.

"Biyoteknoloji", özgün bir kullanım amacıyla ürünler veya prosesler meydana getirmek veya varolanları değişime uğratmak üzere biyolojik sistemlerin, canlı organizmaların veya bunların türevlerinin kullanıldığı her türlü teknolojik uygulama anlamındadır.

"Genetik kaynakların menşe ülkesi", "in-situ" koşullarda bu genetik kaynaklara sahip olan ülke anlamındadır.

"Genetik kaynakları sağlayan ülke", hem yabani hem de evcilleştirilmiş türlerin popülasyonları dahil olmak üzere "in-situ" kaynaklardan toplanmış veya menşei bu ülkede olsun olmasın "ex-situ" kaynaklardan alınmış genetik kaynakları temin eden ülke anlamındadır.

"Evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türler", ihtiyaçlarını karşılamak için insanlar tarafından evrim süreci etkilenmiş türler anlamındadır.

"Ekosistem", bitki, hayvan ve mikro-organizma toplulukları ile bunların cansız çevrelerinin işlevsel bir birim olarak karşılıklı etkileşen dinamik bir kompleksi anlamındadır.

"Ex-situ" koruma", biyolojik çeşitlilik unsurlarının kendi doğal yaşam ortamları dışında korunması anlamındadır.

"Genetik materyal", işlevsel, kalıtım birimleri içeren, bitki, hayvan, mikrop veya başka menşeli olan her türlü materyal anlamındadır.

"Genetik kaynaklar", bugün veya gelecek için değer taşıyan genetik materyal anlamındadır.

"Yaşam ortamı", herhangi bir organizma veya popülasyonun doğal olarak bulunduğu, yer veya çevre tipi anlamındadır.

"In-situ koşullar", genetik kaynakların ekosistemler ve doğal yaşam ortamları içinde var oldukları koşullar; evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türler söz konusu olduğundaysa bunların ayırt edici özelliklerini geliştirdikleri çevre anlamındadır.

"In-situ koruma", ekosistemlerin ve doğal yaşam ortamlarının korunması, yaşayabilir tür popülasyonlarının doğal çevrelerinde; evcilleştirilmiş veya kültüre alınmış türlerinse ayırt edici özelliklerini geliştirdikleri çevrelerde muhafazası ve geri kazanılması anlamındadır.

"Koruma alanı", özgün koruma amaçlarını gerçekleştirmek için belirlenen, düzenlenen ve yönetilen, coğrafi olarak tanımlanmış bir alan anlamındadır.

"Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı" belirli bir bölgenin egemen Devletleri tarafından kurulmuş olan, üye Devletlerin bu Sözleşme'ye tabi konularda yetki vermiş olduğu ve Teşkilat'ın iç usullerine göre bu Sözleşme'yi imzalamaya, onamaya, kabul etmeye, onaylamaya veya Sözleşme'ye katılmaya usulüne uygun biçimde yetkili kılınmış teşkilat anlamındadır.

"Sürdürülebilir kullanım", biyolojik çeşitlilik unsurlarının, uzun dönemde biyolojik çeşitliliğin azalmasına yol açmayacak şekilde ve oranda kullanımı, ve böylece biyolojik çeşitliliğin bugünkü ve gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını ve özelemlerini karşılama potansiyelini muhafaza etmesi anlamındadır.

"Teknoloji", biyoteknolojiyi kapsar.

İlke

MADDE 3: Birleşmiş Milletler Şartı ve uluslararası hukuk ilkeleri uyarınca Devletler, kaynaklarını kendi çevre politikaları doğrultusunda kullanma egemen hakkına sahiptirler ve kendi yargı yetkileri veya kontrolleri dahilindeki faaliyetlerin, diğer Devletlerin çevrelerine veya ulusal yargı yetkilerinin sınırları dışındaki alanların çevrelerine zarar vermemesini de sağlamakla yükümlüdürler.

Yargı Yetkisi Alanı

MADDE 4: Bu Sözleşme hükümleri, diğer Devletlerin hakları saklı kalmak kaydıyla, ve bu Sözleşme'de açıkça aksi öngörülmedikçe, her Akit Tarafı ilgili olarak:

(a) biyolojik çeşitliliğin unsurları bakımından, o Akit Tarafın ulusal yargı yetkisinin sınırları içindeki alanlarda; ve

(b) Kendi yargı yetkisi ya da kontrolü altında işlemekte olan prosesler ve faaliyetler bakımındansa, bunların etkileri nerede ortaya çıkarsa çıksın, o Akit Tarafın ulusal yargı yetkisinin sınırları içindeki ve dışındaki alanlarda geçerlidir.

İşbirliği

MADDE 5: Akit Tarafların her biri, biyolojik çeşitliliğin, korunması ve sürdürülebilir kullanımı için, ulusal yargı yetkisinin dışındaki alanlar ve karşılıklı menfaate dayalı diğer konularda öbür Akit Taraflarla doğrudan, veya uygun olduğunda yetkili uluslararası örgütler aracılığıyla, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde işbirliği yapacaktır.

Koruma ve Sürdürülebilir Kullanım için Alınacak Genel Tedbirler

MADDE 6: Akit Tarafların her biri, kendi özel koşullarına ve imkânlarına göre:

(a) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için, diğer hususların yanı sıra bu Sözleşme'de yer alan ve ilgili Akit Taraf için uygun olan tedbirleri yansıtacak ulusal stratejiler, planlar veya programlar geliştirecek veya mevcut strateji, plan veya programları bu amaçla uyarlayacaktır; ve

(b) Biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını, mümkün ve uygun olduğu ölçüde ilgili sektörel veya sektörler arası planlar, programlar ve politikalarla bütünleştirecektir.

Belirleme ve İzleme

MADDE 7: Akit Tarafların her biri, özellikle 8'den 10'a kadar olan Maddelerde belirtilen amaçlarla, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

(a) Ek I'de yer alan kategorilerin belirtildiği listeyi dikkate alarak, koruma ve sürdürülebilir kullanım açısından kendisi için önem taşıyan biyolojik çeşitlilik unsurlarını belirleyecektir;

(b) Acil koruma tedbirleri gerektiren ve sürdürülebilir kullanım için en büyük potansiyeli taşıyan unsurları özellikle dikkate alarak, yukarıda alt-paragraf (a)'ya göre belirlenen biyolojik çeşitliliğin unsurlarını örnekleme ve diğer teknikleri kullanarak izleyecektir;

(c) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde önemli olumsuz etkileri olan veya olabilecek prosesleri ve faaliyet kategorilerini belirleyecek, örnekleme ve diğer teknikleri kullanarak bunların etkilerini izleyecektir; ve

(d) Yukarıda alt-paragraf (a), (b) ve (c)'ye uygun belirleme ve izleme faaliyetlerinden elde edilen verileri saklayacak ve düzenleyecektir.

"In-situ" Koruma

MADDE 8: Akit Tarafların her biri mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

(a) koruma alanlarından veya biyolojik çeşitliliğin korunması için özel tedbirler alınması gereken alanlardan oluşan bir sistem oluşturacaktır;

(b) Gerektiğinde, koruma alanlarının veya biyolojik çeşitliliğin korunması için özel tedbirler alınması icap eden alanların, seçilmesi, tesis edilmesi ve yönetilmesi için kurallar geliştirecektir;

(c) Biyolojik çeşitliliğin korunması için önemli olan biyolojik kaynakların korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla, koruma alanları içinde olsun ya da olmasın, bu kaynakları düzenlemelere tabi tutacak veya yönetecektir;

(d) Ekosistemlerin ve doğal yaşam ortamlarının korunmasını ve yaşayabilir tür popülasyonlarının doğal ortamlarında tutulmasını teşvik edecektir;

(e) Koruma alanlarının daha iyi korunmasını sağlamak amacıyla, bunlara bitişik alanlarda çevresel açıdan sağlıklı ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik edecektir;

(f) Diğer araçların yanı sıra planlar veya başka yönetim stratejileri geliştirip uygulayarak, bozulmuş olan ekosistemleri iyileştirecek, eski haline getirecek ve tehdit altındaki türlerin kazanılmasını teşvik edecektir;

(g) Biyoteknoloji sonucunda değişikliğe uğratılmış ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını etkilemesi muhtemel olumsuz çevresel etkiler doğurabilecek canlı organizmaların kullanılması ve serbest bırakılması ile bağlantılı riskleri düzenlemeye,

yönetmeye veya denetlemeye yönelik araçları, insan sağlığı için doğabilecek riskleri de dikkate alarak tesis veya idame ettirecektir;

(h) Ekosistemleri, yaşam ortamlarını veya türleri tehdit eden yabancı türlerin girişini engelleyecek, bu türleri denetim altına alacak veya yok edecektir;

(i) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve mevcut kullanım şekilleri ile unsurlarının sürdürülebilir kullanımı arasında uygunluk sağlanması için gerekli koşulları yaratmaya gayret edecektir;

(j) Geleneksel yaşam tarzlarını sürdüren yerli ve yerel toplulukların biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı bakımından anlam taşıyan bilgilerine, geliştirdikleri yeni yöntemlere ve uygulamalarına kendi ulusal mevzuatına göre sahip çıkacak, bunları koruyacak ve saygı gösterecek; bu bilgilerin, yeni yöntemlerin ve uygulamaların, sahiplerinin onayı ve katılımı ile daha yaygın biçimde uygulanmasını sağlayacak ve bunların kullanımından doğacak yararların, adil paylaşımını teşvik edecektir;

(k) Tehdit altındaki türlerin ve popülasyonların korunması için gerekli mevzuatı ve/veya düzenleyici diğer hükümleri geliştirecek veya idame ettirecektir;

(l) 7 nci Madde uyarınca biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli bir olumsuz etki saptanması halinde, ilgili prosesleri ve faaliyet kategorilerini düzenleyecek veya yönetecektir; ve

(m) Yukarıda (a)'dan (l)'ye kadar olan alt-paragraflarda açıklanan "in-situ" koruma için, özellikle gelişmekte olan ülkelere mali ve başka şekillerde destek sağlanmasında işbirliği yapacaktır.

"Ex-situ" Koruma

MADDE 9: Akit Tarafların her biri, esas olarak "in-situ" tedbirleri tamamlamak amacıyla, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

(a) Biyolojik çeşitlilik unsurlarının "ex-situ" korunması için, tercihan bu unsurların menşe ülkesinde tedbirler alacaktır;

(b) Tercihan genetik kaynakların menşe ülkesinde, bitkiler, hayvanlar ve mikro-organizmalar üzerinde araştırma yapılması ve bunların "ex-situ" korunması için gerekli düzenlemeleri yapacak ve idame ettirecektir;

(c) Tehdit altındaki türlerin kazanılması ve rehabilitasyonu ve bunların uygun koşullar altında yeniden doğal yaşam, ortamlarına sokulması için tedbirler alacaktır;

(d) Yukarıdaki alt-paragraf (c) uyarınca geçici olarak "ex-situ" özel tedbirler alınması gerekli olmadıkça, ekosistemleri ve "in-situ" tür popülasyonlarını tehdit etmemek için "ex-situ" koruma amacıyla, biyolojik kaynakların doğal yaşam ortamlarından toplanmasını düzenleyecek ve yönetecektir; ve

(e) Yukarıda (a)'dan (d)'ye kadar olan alt-paragraflarda açıklanan "ex-situ" koruma için ve gelişmekte olan ülkelerde "ex-situ" koruma imkanlarının yaratılması ve idame ettirilmesi için mali ve başka şekillerde destek sağlanmasında işbirliği yapacaktır.

Biyolojik Çeşitlilik Unsurlarının Sürdürülebilir Kullanımı

MADDE 10: Akit Tarafların her biri mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

(a) Biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunu ulusal karar-alma süreci ile bütünleştirecektir;

(b) Biyolojik çeşitlilik üzerindeki olumsuz etkileri önlemek veya en aza indirmek için biyolojik kaynakların kullanımı ile ilgili tedbirler alacaktır;

(c) Biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı gereksinimiyle bağdaşan geleneksel kültürel uygulamalara uygun biçimde, bu kaynakların alışlagelmiş kullanım biçimlerini koruyacak ve teşvik edecektir;

(d) Biyolojik çeşitliliğin azaldığı bozulmuş alanlarda yerel nüfusun iyileştirici tedbirler geliştirmesini ve uygulamasını destekleyecektir; ve

(e) Biyolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımı için yöntemlerin geliştirilmesinde kendi devlet makamları ile özel sektörü arasında işbirliğini teşvik edecektir.

Teşvik Tedbirleri

MADDE 11: Akit Tarafların her biri mümkün, olduğu ölçüde ve uygun biçimde, biyolojik çeşitlilik unsurlarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için, ekonomik ve sosyal açıdan güvenilir teşvik edici tedbirleri alacaktır.

Araştırma ve Eğitim

MADDE 12: Akit Taraflar, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaçlarını dikkate alarak:

(a) Biyolojik çeşitliliğin ve unsurlarının belirlenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı için alınacak tedbirler konusunda bilimsel ve teknik eğitim ve öğrenim programları düzenleyip idame ettirecek ve bu eğitim ve öğrenim için gelişmekte olan ülkelerin özgül ihtiyaçlarına gereğince destek sağlayacaklardır;

(b) Diğer hususların yanı sıra Bilimsel, Teknik ve Teknolojik Danışma Amaçlı Yan Organ'ın tavsiyeleri doğrultusunda Taraflar Konferansı'nın alacağı kararların da gereğini yerine getirerek, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunan araştırmaları geliştirecek ve teşvik edeceklerdir; ve

(c) 16, 18 ve 20nci Madde hükümlerine uygun olarak, biyolojik kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yöntemler geliştirirken, biyolojik çeşitlilik araştırmalarındaki bilimsel gelişmelerin kullanılmasını teşvik edecek ve bu konuda işbirliği yapacaklardır.

Kamu Eğitimi ve Bilgilendirme

MADDE 13: Akit Taraflar;

(a) Biyolojik çeşitliliği korumanın öneminin ve bunun için gerekli tedbirlerin anlaşılmasını, medya aracılığı ile yayınlanmasını ve bu konuların eğitim programlarına dahil edilmesini kolaylaştıracak ve teşvik edeceklerdir; ve

(b) Biyolojik çeşitliliğin, korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili eğitim ve halkı bilgilendirme programlarının geliştirilmesinde diğer Devletlerle ve uluslararası örgütlerle uygun biçimde işbirliği yapacaklardır.

Etki Değerlendirmesi ve Olumsuz Etkilerin En Aza İndirgenmesi

MADDE 14: 1. Akit Tarafların her biri, mümkün olduğu ölçüde ve uygun biçimde:

(a) Biyolojik çeşitlilik için önemli olumsuz etkiler doğurabilecek mevcut proje önerilerinin, bu olumsuz etkileri engellemeye veya en aza indirmeye yönelik bir çevresel etki değerlendirmesine tabi tutulmasını öngören uygun işleyişleri yürürlüğe koyacak ve elverdiğince halkın da bu işleyişlere katılmasını sağlayacaktır;

(b) Biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli olumsuz etkiler yaratabilecek programlarının ve politikalarının çevresel sonuçlarının gerekli biçimde dikkate alınmasını sağlamak için uygun düzenlemeler yapacaktır;

(c) Hangisi uygun ise, iki taraflı, bölgesel veya çok taraflı düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederek, diğer Devletlerin veya ulusal yargı yetkisinin sınırları dışındaki alanların biyolojik çeşitliliği üzerinde önemli olumsuz etkide bulunması muhtemel olan, kendi yargı yetkisi veya denetimi kapsamındaki faaliyetlerle ilgili bildirim, bilgi alışverişi ve istişareleri karşılıklılık esasına göre geliştirecektir;

(d) Kendi yargı yetkisi veya denetimi altındaki alandan kaynaklanan ve başka Devletlerin yargı yetkisi içindeki alanlarda veya kendi ulusal yargı yetkisinin sınırları dışındaki alanlarda biyolojik çeşitlilik için ciddi bir tehdit ya da tehlike oluşturan ya da oluşturabilecek bir durumun ortaya çıkması halinde, etkilenmesi muhtemel Devletleri derhal bu tehlike veya zarardan haberdar edecek ve bu tehlike veya zararı önleyici veya en aza indirici girişimlerde bulunacaktır; ve

(e) Doğal veya başka nedenlerle meydana gelen ve biyolojik çeşitlilik için ciddi ve her an gerçekleşebilecek bir tehlike arz eden olaylara veya faaliyetlere acilen karşılık verecek ulusal düzenlemelerin yapılmasını sağlayacak, bu tür ulusal çabaları tamamlamak, ve uygun olduğu ve ilgili Devletler veya bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri tarafından kabul edildiği

takdirde, müştereken beklenmedik hal planları oluşturmak üzere uluslararası işbirliğini teşvik edecektir.

2. Taraflar Konferansı, yapılacak etütleri temel alarak, biyolojik çeşitliliğe verilen zararlara yüklenecek sorumluluk ve telafi konusunu, restorasyon ve tazminat hususlarını da içerecek biçimde inceleyecektir; bu tür sorumluluğun bütünüyle bir iç sorun olduğu durumlar istisnadır.

Genetik Kaynaklara Erişim

MADDE 15: 1. Devletlerin kendi doğal kaynakları üzerindeki egemen hakları dikkate alındığında, genetik kaynaklara erişime kayıt getirme yetkisi de ulusal hükümetlere aittir ve ulusal mevzuata tabidir.

2. Akit Tarafların her biri, diğer Akit Tarafların çevresel açıdan güvenilir kullanım amaçları ile genetik kaynaklara erişimini kolaylaştıracak şartları yaratmaya ve bu Sözleşme'nin amaçlarına aykırı kısıtlamalar uygulamamaya gayret edecektir.

3. Bu Sözleşme'de bu Madde ile 16ncı ve 19uncu Maddelerde anılan, herhangi bir Akit Tarafça temin edilen genetik kaynaklar, yalnızca bu kaynakların menşe ülkesi olan Akit Taraflarca veya genetik kaynakları bu Sözleşme'ye uygun olarak iktisap etmiş Taraflarca temin edilenlerdir.

4. Erişim hakkının tanınmış olduğu durumlarda, erişim karşılıklı olarak mutabık kalınmış şartlara ve bu Madde hükümlerine tabi olacaktır.

5. Genetik kaynaklara erişim, bu kaynakları temin eden Akit Tarafça aksi kararlaştırılmadığı sürece, bu Tarafın önceden izninin alınmasına tabidir.

5. Akit Tarafların her biri, diğer Akit Taraflarca temin edilen genetik kaynaklara dayalı bilimsel araştırmaları, o tarafların da tam katılımıyla ve mümkünse onların ülkelerinde geliştirip yürütmek için çaba harcayacaktır.

7. Akit Tarafların her biri, genetik kaynakların ticari ve başka amaçlarla kullanımından doğan yararlarla araştırma ve geliştirme sonuçlarını, bu kaynakları temin eden Akit Tarafça adil ve hakkaniyete uygun biçimde paylaşmak amacı ile, uygun şekilde ve 16 ile 19uncu Maddeler doğrultusunda ve gerektiğinde 20 ve 21inci Maddelerde öngörülen mali mekanizma aracılığı ile idari, yasal veya siyasi tedbirleri alacaktır. Bu paylaşım karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlara dayanacaktır.

Teknolojiye Erişim ve Teknoloji Transferi

MADDE 16: 1. Akit Tarafların her biri, teknolojinin biyoteknolojiyi içerdiğini ve Akit Taraflar arasında teknoloji transferinin ve teknolojiye erişimin bu Sözleşme'nin amaçlarına ulaşılmasında gerekli unsurlar olduğunu dikkate alarak, bu Madde hükümleri uyarınca, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili olan veya genetik kaynaklardan yararlanan ve çevreye önemli bir zarar vermeyen teknolojilerin diğer Akit Taraflara transferini ve diğer Akit Tarafların bu teknolojilere erişimini sağlamayı ve/veya kolaylaştırmayı taahhüt eder.

2. Yukarıda 1 inci paragrafta anılan teknoloji transferi ve teknolojiye erişim, gelişmekte olan ülkelere, karşılıklı olarak mutabık kalınması halinde ayrıcalıklı ve öncelikli şartlar da dahil olmak üzere, adil ve en elverişli şartlar çerçevesinde ve gerektiğinde 20 ve 21inci Maddelerde öngörülen mali mekanizma uyarınca sağlanacak ve/veya kolaylaştırılacaktır. Teknolojinin patent ve diğer fikri mülkiyet haklarına tabi olması halinde, bu erişim ve transfer, fikri mülkiyet haklarının yeterli ve etkin biçimde korunmasını dikkate alan ve bununla tutarlı şartlarla sağlanacaktır. Bu paragraf aşağıdaki 3, 4 ve 5inci paragraflarla tutarlı biçimde uygulanacaktır.

3. Akit Tarafların her biri, genetik kaynakları temin eden Akit Taraflara ve bunlar arasında özellikle gelişmekte olan ülkelere, 20 ve 21inci Madde hükümleri uyarınca ve uluslararası hukuka ve aşağıdaki 4 ve 5inci paragraflara uygun biçimde, gerektiğinde patentler ve diğer fikri mülkiyet hakları ile korunan teknoloji de dahil olmak üzere, genetik kaynakların

kullanıldığı teknoloji transferini ve bu teknolojiye erişimlerini karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlarla sağlamak amacıyla uygun yasal, idari veya siyasi tedbirleri alacaktır.

4. Akit Tarafların her biri, özel sektörün, gelişmekte olan ülkelerin kamu kurumları ve özel sektörü yararına, yukarıda 1 inci paragrafta anılan teknolojiye erişimi, müştereken geliştirilmesini ve teknoloji transferini kolaylaştırması amacıyla uygun yasal, idari veya politik tedbirleri alacak ve bunun için yukarıda 1, 2 ve 3 üncü paragraflar kapsamındaki yükümlülükleri uyacaktır.

5. Patent ve diğer fikri mülkiyet haklarının bu Sözleşme'nin uygulanmasını etkileyebileceğini kabul eden Akit Taraflar, bu hakların Sözleşme'nin amaçlarına aykırı olmamasını ve bu amaçları destekler nitelikte olmasını sağlamak için, bu konuda ulusal mevzuata ve uluslararası hukuka uygun biçimde işbirliği yapacaklardır.

Bilgi Alışverişi

MADDE 17: 1. Akit Taraflar, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaçlarını dikkate alarak, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili olan, herkese açık tüm kaynaklardan bilgi alışverişini kolaylaştıracaklardır.

2. Bu bilgi alışverişi, teknik, bilimsel ve sosyo-ekonomik araştırma sonuçları, eğitim ve araştırma programları ile ilgili bilgiler, ihtisaslaşmış bilgi, bu türden yerli ve geleneksel bilgilerle birlikte 16ncı Maddenin 1 inci paragrafında anılan teknoloji alışverişini kapsayacaktır. Ayrıca, gerçekleştirilebilir olduğunda, bilgilerin ilgili ülkeye geri getirilmesi de bu kapsamda olacaktır.

Teknik ve Bilimsel İşbirliği

MADDE 18: 1. Akit Taraflar, gerektiğinde ilgili uluslararası ve ulusal kurumlar aracılığı ile, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı alanında uluslararası teknik ve bilimsel işbirliğini arttıracaklardır.

2. Akit Tarafların her biri, diğer araçların yanı sıra ulusal politikalar geliştirmek ve uygulamak yoluyla, bu Sözleşme'nin uygulanmasında diğer Akit Taraflarla ve özellikle gelişmekte olan ülkelerle teknik ve bilimsel işbirliğini arttıracaktır. Bu işbirliği arttırılırken, beşeri kaynakların geliştirilmesi ve kurumlaşma suretiyle ulusal imkânların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi özellikle dikkate alınacaktır.

3. Taraflar Konferansı ilk toplantısında, teknik ve bilimsel işbirliğini arttırmak ve kolaylaştırmak için bir takas-odası mekanizmasının nasıl tesis edileceğini belirleyecektir.

4. Akit Taraflar bu Sözleşme'nin amaçlarını yerine getirirken, doğal ve geleneksel teknolojiler de dahil olmak üzere, teknoloji geliştirme ve kullanma konusunda, ulusal mevzuatlara ve politikalara uygun işbirliği yöntemlerini geliştirecek ve teşvik edeceklerdir. Akit Taraflar bu amaçla personel eğitimi ve uzman değişimi konusunda da işbirliğini geliştireceklerdir.

5. Akit Taraflar, karşılıklı mutabakata tabi olarak, bu Sözleşme'nin amaçları ile ilgili teknolojileri geliştirmek için, ortak araştırma programlarının ve ortak girişimlerin tesis edilmesini teşvik edeceklerdir.

Biyoteknolojinin İşlem Görmesi ve Yararlarının Dağıtımı

MADDE 19: 1. Akit Tarafların her biri, biyoteknolojik araştırma için genetik kaynakları temin eden Akit Tarafların ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin, mümkünse bu Akit Tarafların ülkelerinde, biyoteknolojik araştırma faaliyetlerine etkin biçimde katılımını sağlamak için uygun yasal, idari veya siyasi tedbirleri alacaktır.

2. Akit Tarafların her biri, Akit Tarafların ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin, bu Akit Taraflarca temin edilen genetik kaynaklara dayalı biyoteknolojilerden doğan yarar ve sonuçlara, adil ve hakkaniyete uygun biçimde öncelikli erişimini teşvik etmek ve arttırmak için makul tüm tedbirleri alacaktır. Bu erişim karşılıklı olarak mutabık kalınan şartlara tabi olacaktır.

3. Taraflar, biyoteknoloji sonucunda değişime uğratılmış ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde olumsuz etkide bulunabilecek her türlü canlı organizmanın emniyetli biçimde taşınması, işlem görmesi ve kullanılması konusunda, özellikle önceden bilgilendirerek mutabakat sağlanmasını da kapsayan uygun usullerin yer aldığı bir protokolün gerekliliğini ve bunun şeklini değerlendireceklerdir.

4. Akit Tarafların her biri, yukardaki 3üncü paragrafta anılan organizmaların işlem görmesinde kendisinin şart koştuğu kullanım ve emniyet kurallarına ilişkin mevcut her türlü bilgiyi, ayrıca özgün organizmaların potansiyel olumsuz etkileriyle ilgili mevcut her türlü bilgiyi, bu organizmaların ithal edileceği Akit Tarafa, ya doğrudan doğruya ya da bu çeşit organizmaları kendi yargı yetkisinin alanı içinde temin etmekte olan gerçek veya hükmi şahıslardan talep ederek verecektir.

Mali Kaynaklar

MADDE 20: 1. Akit Tarafların her biri, kendi ulusal planlarına, önceliklerine ve programlarına uygun biçimde, bu Sözleşme'nin amaçlarının gerçekleştirilmesi için tasarlanan ulusal faaliyetlere yönelik olarak, kendi kapasitesine göre mali destek ve teşvik sağlamayı taahhüt eder.

2. Gelişmiş olan Taraf ülkeler, gelişmekte olan Taraf ülkelerin, bu Sözleşme'nin yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli tedbirleri uygulamalarının anlaşmaya bağlanmış ek maliyetlerini bütünüyle karşılamalarını ve Sözleşme hükümlerinden yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeni ve ek mali kaynaklar temin edeceklerdir; söz konusu ek maliyetler, gelişmekte olan Taraf ülke ile 21 inci Maddede anılan kurumsal yapı arasında, Taraflar Konferansı'nca tespit edilen politika, strateji, program öncelikleri ve uygunluk kriterleri ile ek maliyetleri gösteren listeye uygun biçimde anlaşmaya bağlanacaktır. Pazar ekonomisine geçiş sürecinde olan ülkeler de dahil olmak üzere başka Taraflar da kendi istekleri ile, gelişmiş olan Taraf ülkelerin yükümlülüklerini üstlenebilirler. Taraflar Konferansı, bu Madde gereğince, ilk toplantısında, gelişmiş olan Taraf ülkelerle, gelişmiş olan Taraf ülkelerin yükümlülüklerini kendi istekleri ile üstlenen diğer Tarafların bir listesini hazırlayacaktır. Taraflar Konferansı listeyi düzenli aralıklarla yeniden gözden geçirecek ve gerekli değişiklikleri yapacaktır. Başka ülkelerden ve kaynaklardan gönüllü katkılar da teşvik edilecektir. Bu taahhütlerin uygulanmasında fonların yeterliliği, önceden tahmin edilebilirliği ve zamanında akışının gerekliliği ve liste kapsamındaki katkı sahibi Taraflar arasında yükümlülük paylaşımının önemi dikkate alınacaktır.

3. Bu Sözleşme'nin uygulanması ile ilgili mali kaynakları temin edecek gelişmiş olan Taraf ülkeler ve bunlardan yararlanacak gelişmekte olan ülkeler, bu amaçla ikili, bölgesel ve çok taraflı diğer kanalları da kullanabilirler.

4. Gelişmekte olan Taraf ülkelerin bu Sözleşme kapsamındaki taahhütlerini ne ölçüde etkin biçimde uygulayacakları, gelişmiş olan Taraf ülkelerin bu Sözleşme kapsamındaki mali kaynaklar ve teknoloji transferi ile ilgili taahhütlerini etkin biçimde uygulamalarına bağlı olacak ve gelişmekte olan Taraf ülkelerin ilk ve en önemli önceliğinin ekonomik ve sosyal kalkınma ve yoksulluğun yok edilmesi olduğu gerçeğini tam olarak dikkate alacaktır.

5. Taraflar, finansman ve teknoloji transferi ile ilgili girişimlerinde en az gelişmiş ülkelerin özel ihtiyaçlarını ve durumlarını tam olarak dikkate alacaklardır.

6. Akit Taraflar, gelişmekte olan Taraf ülkelerde, özellikle küçük ada Devletlerinde, biyolojik çeşitliliğe bağımlılıktan, biyolojik çeşitliliğin dağılımından ve mekânsal konumundan kaynaklanan özel koşulları da dikkate alacaklardır.

7. Ayrıca, kurak ve yarı-kurak bölgelerin, kıyı alanlarının ve dağlık alanların bulunduğu çevresel açıdan en duyarlı olanlar da dahil olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin özel durumu göz önünde bulundurulacaktır.

Mali Mekanizma

MADDE 21: 1. Bu Sözleşme'de yer alan amaçlarla, gelişmekte olan Taraf ülkelere, hibe veya ayrıcalık esasına göre mali kaynaklar temin edilebilmesi için, esas unsurları bu Maddede tanımlanan bir mekanizma olacaktır. Bu mekanizma, bu Sözleşme'nin amaçları doğrultusunda Taraflar Konferansı'nın yetkisi ve yönlendirmesi altında ve Taraflar Konferansı'na karşı sorumlu olarak işleyecektir. Mekanizmanın faaliyetleri Taraflar Konferansı'nın İlk toplantısında kararlaştırılacak kurumsal yapı tarafından yürütülecektir. Taraflar Konferansı bu Sözleşme'deki amaçlar doğrultusunda, bu kaynaklara erişim ve bu kaynakların kullanımı ile ilgili politikayı, stratejiyi, program önceliklerini ve uygunluk kriterlerini tespit edecektir. Katkılar, Taraflar Konferansı'na periyodik olarak kararlaştırılması gereken kaynak tutarına uygun olarak 20 nci Maddede anılan fonların önceden tahmin edilebilmesi, yeterli olması ve zamanında akışının sağlanması gerektiğini ve 20nci Maddenin 2nci paragrafında anılan listeye dahil olan katkı sahibi Taraflar arasında yükümlülüğü paylaşmanın önemini dikkate alacak şekilde düzenlenecektir. Gelişmiş olan Taraf ülkeler ve başka ülke ve kaynaklar gönüllü katkılarda bulunabilirler. Mekanizma demokratik ve şeffaf bir yönetim sistemi çerçevesinde işleyecektir.

2. Taraflar Konferansı, bu Sözleşme'nin amaçlarına uygun olarak, ilk toplantısında politika, strateji ve program öncelikleri ile birlikte, mali kaynak kullanımının düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi de dahil olmak üzere mali kaynaklara erişim ve bu kaynakların kullanımı ile ilgili ayrıntılı uygunluk kriterlerini ve esaslarını belirleyecektir. Taraflar Konferansı, mali mekanizmayı işletmekle görevlendirilen kurumsal yapı ile istişarelerde bulunduktan sonra, yukarıdaki 1 inci paragrafta geçerlilik kazandıracak düzenlemeleri karara bağlayacaktır.

3. Taraflar Konferansı, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden en erken iki yıl sonra ve ondan sonra da düzenli olarak, yukarıdaki 2nci paragrafta anılan kriter ve esaslar da dahil olmak üzere, bu Madde kapsamında oluşturulan mekanizmanın etkinliğini gözden geçirecektir. Bu incelemeye dayalı olarak, gerekirse mekanizmanın etkinliğini arttırmak için uygun tedbirleri alacaktır.

4. Akit Taraflar, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için mali kaynak temin etmek üzere mevcut mali kurumları güçlendirmeyi değerlendireceklerdir.

Diğer Uluslararası Sözleşmelerle İlişki

MADDE 22: 1. Akit Taraflardan herhangi birinin mevcut uluslararası bir anlaşmadan doğan hak ve yükümlülüklerini kullanması biyolojik çeşitlilik için ciddi bir zarar veya tehdite yol açmadığı sürece, bu Sözleşme'nin hükümleri bu tür hak ve yükümlülükleri etkilemeyecektir.

2. Akit Taraflar, deniz çevresi açısından bu Sözleşme'yi, Devletlerin deniz hukuku kapsamındaki hak ve yükümlülükleriyle tutarlı biçimde uygulayacaklardır.

Taraflar Konferansı

MADDE 23: 1. Bu Sözleşme ile bir Taraflar Konferansı ihdas edilmektedir. Taraflar Konferansı'nın ilk toplantısı, Birleşmiş Milletler Çevre Programı Yetkili Müdürü'nün çağrısı üzerine, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden en geç bir yıl sonra yapılacaktır. Taraflar Konferansı'nın bundan sonraki olağan toplantıları, ilk toplantısında Konferans tarafından belirlenecek düzenli aralıklarla yapılacaktır.

2. Taraflar Konferansı'nın olağanüstü toplantıları, Konferans tarafından gerekli görülebilecek diğer zamanlarda, veya Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, bu talep Sekreteryaya iletildikten sonraki altı ay içinde Tarafların en az üçte biri tarafından desteklenmesi halinde yapılır.

3. Taraflar Konferansı, kendisi için ve kurabileceği herhangi bir yardımcı organ için usul kurallarını ve Sekreteryanın finansmanını yöneten mali kuralları oydaşma yoluyla anlaşmaya bağlayıp benimseyecektir. Taraflar Konferansı her olağan toplantısında, bir sonraki olağan toplantıya kadar olan mali dönem için bir bütçe kabul edecektir.

4. Taraflar Konferansı bu Sözleşme'nin uygulanmasını inceleyecek ve bu amaçla:

- (a) 26ncı Maddeye uygun olarak sunulacak bilgilerin ne şekilde ve hangi zaman aralıkları ile iletileceğini belirleyecek, bu bilgileri ve yardımcı herhangi bir organ tarafından sunulan, raporları inceleyecektir;
- (b) 25inci Maddeye uygun olarak, biyolojik, çeşitlilik konusunda sunulan bilimsel, teknik ve teknolojik tavsiyeleri inceleyecektir;
- (c) 28inci Maddeye uygun olarak gerekli protokolleri inceleyerek ve kabul edecektir;
- (d) 29uncu ve 30uncu Maddelere uygun olarak bu Sözleşme'de ve eklerinde yapılması gereken değişiklikleri inceleyecek ve kabul edecektir;
- (e) Herhangi bir protokolde ve bu protokolün eklerinde yapılacak değişiklikleri inceleyecek, ve bu değişikliklerin yapılmasına karar verildiği takdirde, ilgili protokolün taraflarına bu değişikliklerin kabul edilmesini önerecektir;
- (f) Gerektiğinde, 30uncu Maddeye uygun olarak, bu Sözleşme'ye yeni ekler yapılmasını inceleyecek ve kabul edecektir;
- (g) Özellikle bilimsel ve teknik tavsiyelerde bulunmak üzere, bu Sözleşme'nin uygulanması için gerekli görülen yardımcı organları kuracaktır;
- (h) Bu Sözleşme kapsamındaki konularla ilgili sözleşmelerin yetkili organları ile uygun işbirliği biçimleri oluşturmak amacıyla, bu organlarla Sekretarya aracılığı ile temas kuracaktır; ve

(i) Bu Sözleşme'nin işleyişinde kazanılan, deneyimin, ışığında, bu Sözleşme'nin amaçlarının gerçekleştirilmesi için gerekli olabilecek ek tedbirleri inceleyecek ve alacaktır.

5. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler'in ihtisas teşkilatları, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu ve bu Sözleşme'ye taraf olmayan Devletler, Taraflar Konferansı toplantılarında gözlemci olarak temsil edilebilir. Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili alanlarda yetkili olan ve Taraflar Konferansı'nın bir toplantısında gözlemci olarak temsil edilmek istediğini Sekretarya'ya bildirmiş olan hükümetler veya hükümetlerdışı diğer organ veya kuruluşlar, hazır bulunan Taraflardan en az üçte biri itiraz etmediği sürece, toplantıya katılabilirler. Gözlemcilerin toplantıya alınmaları ve katılımları, Taraflar Konferansı'nca kabul edilen usul kurallarına tabi olacaktır.

Sekretarya

MADDE 24: 1. Bu Sözleşme ile bir sekretarya ihdas edilmektedir. Sekretarya aşağıdaki görevleri yürütecektir:

- (a) 23 üncü Maddede öngörülen Taraflar Konferansı toplantılarını düzenlemek ve bu toplantılara servis sağlamak;
- (b) Herhangi bir protokol ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek;
- (c) Bu Sözleşme kapsamında yürüttüğü görevlerle ilgili raporlar hazırlamak ve bu raporları Taraflar Konferansı'na sunmak;
- (d) İlgili diğer uluslararası organlarla eşgüdüm sağlamak ve özellikle görevlerini etkin biçimde yerine getirmek için gerekli olabilecek idari ve akdi düzenlemeleri yapmak; ve
- (e) Taraflar Konferansı'nca kararlaştırılabilecek diğer görevleri yerine getirmek.

2. Taraflar Konferansı ilk olağan toplantısında, bu Sözleşme kapsamında sekretarya görevini yürütmek istediğini beyan etmiş ve ehliyet sahibi mevcut uluslararası örgütler arasından sekreteryayı tayin edecektir.

Bilimsel, Teknik ve Teknolojik Danışma Amaçlı Yan Organ

MADDE 25: 1. Bu Sözleşme ile, Taraflar Konferansı'na ve uygun olduğunda yardımcı organlarına bu Sözleşme'nin uygulanması konusunda zamanında tavsiyelerde bulunmak üzere, bilimsel, teknik ve teknolojik danışma amaçlı bir yan organ ihdas edilmektedir. Bu organ tüm Taraflarla katılımına açık olacak ve birden fazla bilim dalını içerecektir. Bu organ ilgili uzmanlık dalında ehliyet sahibi hükümet temsilcilerini kapsayacaktır. Organ, çalışması ile ilgili tüm konularda Taraflar Konferansı'na düzenli rapor verecektir.

2. Bu organ, Taraflar Konferansı'nın yetkisi altında ve onun belirlediği esaslara uygun olarak ve onun isteği üzerine:

- (a) Biyolojik çeşitliliğin durumu ile ilgili bilimsel ve teknik değerlendirmeler sunacaktır;
 - (b) Bu Sözleşme hükümlerine uygun olarak alınan önlem türlerinin etkileri ile ilgili bilimsel ve teknik değerlendirmeler hazırlayacaktır;
 - (c) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili yenilikçi, verimli ve en gelişmiş teknolojileri ve "know-how"ı belirleyecek, gelişmeyi teşvik etmenin ve/veya bu teknolojileri transfer etmenin yolları ve olanakları ile ilgili tavsiyelerde bulunacaktır;
 - (d) Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili araştırma ve geliştirmede uluslararası işbirliği ve bilimsel programlar konusunda tavsiyelerde bulunacaktır; ve
 - (e) Taraflar Konferansı'nın ve yardımcı organlarının organa yönelteceği bilimsel, teknik, teknolojik ve metodolojik sorulara cevap verecektir.
3. Bu organın işlevleri, yetkileri, teşkilatlanması ve işleyişi Taraflar Konferansı'na daha ayrıntılı biçimde tanımlanabilir.

Raporlar

MADDE 26: Akit Tarafların her biri, Taraflar Konferansı'nca belirlenecek aralıklarla, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanması için aldığı tedbirler ve bu tedbirlerin bu Sözleşme'nin amaçlarını gerçekleştirmekteki etkinliği konusunda Taraflar Konferansı'na rapor verecektir.

Uyuşmazlıkların Çözülmesi

MADDE 27: 1. Akit Taraflar arasında bu Sözleşme'nin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili bir uyuşmazlık çıkması halinde, ilgili taraflar bu uyuşmazlığı müzakereler yoluyla gidermeye çalışacaklardır.

2. İlgili taraflar müzakereler sonucunda mutabakata varamadıkları takdirde, müştereken, üçüncü bir tarafın yardımlarını veya aracılığını talep edebilirler.

3. Herhangi bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bu Sözleşme'yi onadığı, kabul ettiği, onayladığı veya bu Sözleşme'ye katıldığı sırada veya daha sonraki herhangi bir tarihte, yukarıdaki 1inci veya 2nci paragrafta uygun olarak çözümlenmeyen bir uyuşmazlık için, uyuşmazlıkların çözülmesi konusunda aşağıda öngörülen yollardan birini veya her ikisini bağlayıcı kabul ettiğini yazılı olarak Depozitere beyan edebilir:

- (a) Ek II'nin 1 inci Kısmında yer alan usule uygun hakemlik;
- (b) Uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na sunulması,

4. Uyuşmazlığa taraf olanların, yukarıdaki 3üncü paragraf uyarınca bu paragrafta öngörülen yolları veya herhangi bir usulü kabul etmemeleri halinde, taraflar bunun dışında bir mutabakata varamadıkları sürece, uyuşmazlık Ek II'nin 2nci kısmına uygun olarak uzlaşma komisyonuna sunulur.

5. İlgili protokolde aksi şart koşulmadığı sürece, bu Madde hükümleri protokoller için de uygulanır.

Protokollerin Kabul Edilmesi

MADDE 28: 1. Akit Taraflar bu Sözleşme'nin protokollerinin formülasyonunda ve kabul edilmesinde işbirliği yapacaklardır.

2. Protokoller Taraflar Konferansı toplantısında kabul edilir.

3. Önerilen herhangi bir protokol metni, bu toplantıdan, en az altı ay önce Sekreteryaya tarafından Akit Taraflara iletilir.

Sözleşme'nin veya Protokollerin Değiştirilmesi

MADDE 29: 1. Akit Taraflardan herhangi biri bu Sözleşme'de değişiklik yapılmasını teklif edebilir. Bir protokole Taraf olanlardan herhangi biri o protokolde değişiklik yapılmasını teklif edebilir.

2. Bu sözleşme'de yapılacak değişiklikler Taraflar Konferansı toplantısında kabul edilir. Herhangi bir protokolde yapılacak değişiklikler ise, sözkonusu Protokol Taraflarının

toplantısında kabul edilir. Bu Sözleşme'de veya herhangi bir protokolde yapılması önerilen değişiklik metni, bu protokolde aksi öngörülmedikçe, değişiklik metninin kabul edilmesi önerilen toplantıdan en az altı ay önce, Sekreteryaya tarafından sözkonusu belgenin Taraflarına iletilir. Sekreteryaya, bilgilendirmek amacıyla, önerilen değişiklikleri bu Sözleşme'yi imzalayanlara da gönderir.

3. Taraflar bu Sözleşme'de veya herhangi bir protokolde yapılması önerilen değişiklik üzerinde oydaşma yoluyla anlaşmaya varmak için her türlü çabayı göstereceklerdir. Oydaşma sağlanması için harcanan tüm gayretlere rağmen bir anlaşmaya varılamaması halinde, değişiklik son çare olarak sözkonusu belgeye taraf olan ve toplantıda hazır bulunup oy kullananların üçte-ikisinin çoğunluğu ile kabul edilir ve Depoziter tarafından, onaylanmak ve kabul edilmek üzere tüm Taraflara gönderilir.

4. Değişikliklerin kabul edildiği ve onaylandığı Depozitere yazılı olarak bildirilir. Yukarıdaki 3 üncü paragrafta uygun olarak kabul edilen değişiklikler, ilgili protokolde aksi belirtilmediği sürece, bu protokole Taraf olanların veya bu Sözleşme'nin Akit Taraflarının en az üçte ikisinin onama, kabul veya onay belgelerini tevdi etmesinden sonraki doksananıncı günde, bu değişiklikleri kabul eden taraflar arasında yürürlüğe girer. Değişiklikler bundan sonra, başka herhangi bir Taraf için, bu Tarafın değişikliği kabul ettiğini veya onayladığını gösteren belgeyi tevdi etmesinden sonraki doksananıncı günde yürürlüğe girer.

5. Bu Maddedeki "hazır bulunan ve oy kullanan Taraflar", hazır bulunup da olumlu veya olumsuz oy veren Taraflar anlamına gelir.

Eklerin Kabul Edilmesi ve Değiştirilmesi

MADDE 30: 1. Bu Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolünün ekleri, Sözleşme'nin veya ilgili protokolün ayrılmaz bir parçası olacak ve açıkça aksi belirtilmediği sürece, bu Sözleşme'ye veya protokollerine atıfta bulunulduğunda, aynı zamanda bunların eklerine de atıfta bulunulduğu kabul edilecektir. Bu ekler bilimsel, teknik, idari ve usulle ilgili konularla sınırlı olacaktır.

2. Herhangi bir protokol, kendi ekleri için aksi bir hükme yer vermediği sürece, bu Sözleşme'ye veya protokollere yeni eklerin teklif edilmesinde, kabul edilmesinde ve yürürlüğe girmesinde aşağıdaki usul uygulanır:

(a) Bu Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolünün ekleri 29 uncu Maddede belirtilen usule uygun olarak teklif ve kabul edilir;

(b) Bu Sözleşme'ye ilave edilecek yeni bir eki veya Taraf olduğu bir protokolün ekini onaylama imkânı olmayan herhangi bir Taraf, Depoziterin o ekin kabul edildiğini bildirdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, bu durumu yazılı olarak Depozitere bildirir. Depoziter, kendisine gelen bu bildirimden tüm tarafları gecikmeden haberdar eder. Taraflar daha önceki bir itiraz beyanını herhangi bir zamanda geri çekebilirler; bu durumda ekler, aşağıdaki alt paragraf (c)'ye tabi olarak söz konusu Taraf için yürürlüğe girer;

(c) Ek, bu Sözleşme'nin veya ilgili protokolün, yukarıda alt-paragraf (b) hükümlerine uygun olarak bildirimde bulunmamış tüm Tarafları için, Depoziter tarafından kabulünün bildirildiği tarihten itibaren bir yıllık sürenin bitiminde, yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolünün eklerinde yapılacak değişikliklerin önerilmesi, kabul edilmesi ve yürürlüğe girmesi, Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolünün eklerinin önerilmesinde, kabul edilmesinde ve yürürlüğe girmesinde uygulanan usulün aynısına tabidir.

4. Yeni bir ek veya bir ekte yapılan değişiklik, bu Sözleşme'deki veya herhangi bir protokolündeki değişikliklerle ilgili ise, Sözleşme'deki veya ilgili protokoldeki değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihe kadar, yeni ek veya ekte yapılan değişiklik yürürlüğe girmez.

Oy Hakkı

MADDE 31: 1. Bu Sözleşme'nin veya herhangi bir protokolünün Akit Taraflarının her biri, aşağıda 2nci paragrafta belirtilen durum dışında, bir oy hakkına sahiptir.

2. Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatları, yetkili oldukları konularda oy haklarını, bu Sözleşme'nin veya ilgili protokolün Akit Tarafları arasından kendi teşkilatlarının üyesi olan Devletlerin sayısına eşit sayıda oy kullanırlar. Bu teşkilatların üyesi olan Devletler kendi oy haklarını kullandıklarında bu teşkilatlar oy haklarını kullanmazlar; bu teşkilatlar oy kullandıklarındaysa, üye Devletleri kullanmazlar.

Bu Sözleşme ile Protokolleri arasındaki İlişki

MADDE 32: 1. Herhangi bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bu Sözleşme'nin Akit Tarafı değilse, veya protokolle aynı zamanda bu Sözleşme'nin Akit Tarafı olmadığı takdirde, protokole Taraf olamaz.

2. Herhangi bir protokol kapsamındaki kararlar yalnızca bu protokole Taraf olanlarca alınır. Bir protokolü kabul etmemiş veya onaylamamış olan Akit Taraflar, bu protokole taraf olanların toplantılarına gözlemci olarak katılabilirler.

İmza

MADDE 33: Bu Sözleşme 5 Haziran 1992 tarihinden 14 Haziran 1992 tarihine kadar Rio de Janeiro'da ve 15 Haziran 1992 tarihinden 4 Haziran 1992 tarihine kadar New York'da Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde tüm devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına açık olacaktır.

Onama, Kabul ve Onay

MADDE 34: 1. Bu Sözleşme ve protokoller, Devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının onama, kabul ve onayına tabi olacaktır. Kabul ve onay belgeleri Depozitere tevdi edilecektir.

2. Yukarıdaki 1inci paragrafta anılan teşkilatlardan, bu Sözleşme'ye veya herhangi bir protokole kendi Üye Devletleri Akit Taraf olmadan Akit Taraf olanlar, ilgili Sözleşme veya protokol kapsamındaki tüm yükümlülüklerle bağlı olacaktır. Üye Devletlerinin birinin, veya birkaçının bu Sözleşme'ye veya ilgili protokole Akit Taraf olduğu teşkilatlarda, teşkilat ve teşkilata üye Devletler, Sözleşme veya ilgili protokol kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirme sorumluluklarını kendileri, kararlaştıracaklardır. Böyle durumlarda, teşkilat ve üye Devletleri, Sözleşme veya ilgili protokol kapsamındaki haklarını aynı zamanda kullanmayacaklardır.

3. Yukarıda 1 inci paragrafta anılan teşkilatlar, onama, kabul ve onay belgelerinde, Sözleşme'ye veya ilgili protokole tabi konularda ne ölçüde yetkili olduklarını beyan edeceklerdir. Bu teşkilatlar yetki kapsamlarında yapılan değişiklikleri de Depozitere bildireceklerdir.

Sözleşme'ye Katılma

MADDE 35: 1. Bu Sözleşme ve protokoller, imzaya kapandıkları tarihten itibaren Devletlerin ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının katılımına açık olacaktır. Katılım belgeleri Depozitere tevdi edilecektir.

2. Yukarıda 1 inci paragrafta anılan örgütler, katılım belgelerinde, Sözleşme'ye veya ilgili protokole tabi konularda ne ölçüde yetkili olduklarını beyan edeceklerdir. Bu teşkilatlar yetki kapsamlarında yapılan değişiklikleri de Depozitere bildireceklerdir.

3. Bu Sözleşme'ye veya protokollere katılan bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarına 34 üncü Madde'nin 2nci paragrafı hükümleri uygulanır.

Sözleşme'nin Yürürlüğe Girmesi

MADDE 36: 1. Bu Sözleşme, otuzuncu onama, kabul, onay veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.

2. Her bir protokol, bu protokole belirtilen sayıda onama, kabul, onay veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.

3. Otuzuncu onama, kabul, onay veya katılım belgesi tevdi edildikten sonra bu Sözleşme'yi onayan, kabul eden, onaylayan veya Sözleşme'ye katılan her Akit Taraf için bu Sözleşme, o

Akit Taraf'ın onama, kabul, onay veya katılım belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girer.

4. Bir protokolün yukarıdaki 2nci paragrafa uygun olarak yürürlüğe girmesinden sonra bu protokolu onayan, kabul eden, onaylayan veya protokole katılan Akit Taraf için o protokol, protokolde aksi belirtilmediği sürece, bu Akit Taraf'ın onama, kabul, onay veya katılım belgesini tevdi ettiği tarihten sonraki doksanıncı günde veya bu Sözleşme'nin sözkonusu Akit Taraf için yürürlüğe girdiği günde, bunlardan hangisi daha sonra ise o tarihte yürürlüğe girer.

5. Yukarıdaki 1 inci ve 2nci paragraflar açısından, herhangi bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından tevdi edilen herhangi bir belge, bu teşkilata üye Devletler tarafından tevdi edilen belgelere ilave belgeler olarak kabul edilmez.

Çekinceler

MADDE 37: Bu Sözleşme'ye herhangi bir çekince konamaz.

Sözleşme'den Çekilme

MADDE 38: 1. Her Akit Taraf, bu Sözleşme'nin kendisi için yürürlüğe girdiği tarihten iki yıl geçtikten sonra herhangi bir tarihte Depozitere yazılı bildirimde bulunarak Sözleşme'den çekilebilir.

2. Bu çekilme işlemi, çekilme bildiriminin Depoziter tarafından alındığı tarihten sonra bir yıllık sürenin bitiminde veya çekilme bildiriminde belirtilen daha sonraki bir tarihte gerçekleşir.

3. Bu Sözleşme'den çekilen herhangi bir Akit Taraf, ayrıca taraf olduğu protokollerden de çekilmiş addedilir.

Geçici Mali Düzenlemeler

MADDE 39: 21 inci Madde koşullarına uygun olarak tamamen yeniden yapılandırılmış olması koşuluyla Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Global Çevre İmkani, Birleşmiş Milletler Çevre Programı ile Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarih ile Taraflar Konferansı'nın birinci toplantısı arasındaki sürede, veya 21inci Maddeye uygun olarak hangi kurumsal yapının tayin edileceği Taraflar Konferansı'nca kararlaştırılana kadar, geçici olarak, 21inci Maddede anılan kurumsal yapıyı oluşturacaklardır.

Geçici Sekreteryası Düzenlemeleri

MADDE 40: Birleşmiş Milletler Çevre Programı Yetkili Müdürü'nün oluşturacağı sekreteryası, bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarih ile Taraflar Konferansı'nın birinci toplantısı arasındaki süre için, geçici olarak, 24üncü Maddenin 2nci paragrafında anılan sekreteryası olarak kabul edilecektir.

Depoziter

MADDE 41: Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşme'nin ve protokollerin Depoziterlik görevini üstlenecektir.

Geçerli Metinler

MADDE 42: Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça metinlerinin de eşit ölçüde geçerli olduğu bu Sözleşme'nin aslı, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Bu Sözleşme aşağıda imzası bulunan tam yetkili temsilciler tarafından usulüne uygun olarak imzalanmıştır.

Bin Dokuz Yüz Doksan İki yılı Haziran ayının bu beşinci gününde Rio de Janeiro'da imzalanmıştır.